

FINANČNÝ MANAŽÉR

Ročník X. • číslo 2 • Periodikum Slovenskej asociácie podnikových finančníkov • Leto 2010

**SLOVAK ASSOCIATION OF FINANCE AND TREASURY
BRATISLAVA**

CECGA

CENTRAL EUROPEAN CORPORATE GOVERNANCE ASSOCIATION
STREDOEURÓPSKA ASOCIÁCIA SPRÁVY A RIADENIA SPOLOČNOSTI

9 771335 581007

FINANČNÝ MANAŽÉR

Ročník X. • číslo 2 • Periodikum Slovenskej asociácie podnikových finančníkov • Leto 2010

ŮBSAĤ

☐ ÚVODNÍK.....	39
<i>Rozhovor s prezidentom SAF Andrejom Révayom</i>	
☐ INTERVIEW	41
<i>Eva KRAMÁRIKOVÁ, finančná riaditeľka spoločnosti Sauer – Danfoss, a.s.</i>	
☐ ODBORNÉ A TEORETICKÉ TÉMY	
VYHLÁSENIE O SPRÁVE A RIADENÍ SPOLOČNOSTÍ	43
<i>Martin PETER</i>	
STREDNODOBÁ PROGNÓZA VÝVOJA EKONOMIKY SR	
V ROKOCH 2010 – 2015	46
<i>Marek RADVANSKÝ – Soňa SLOBODNÍKOVÁ</i>	
RIADENIE KVALITY A SPOĽAHLIVOSTI PRODUKTOV	50
<i>Milan NĚMEČEK</i>	
ZÍSKAVANIE FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV EURÓPSKYCH	
PODNIKOV	53
<i>Terézia VYSOCKÁ – Katarína ČULKOVÁ – Adriana CSIKÓSOVÁ</i>	
NÁRAST POČTU BANKROTOV A NEUHRADENÝCH	
ZÁVÄZKOV POKRAČUJE AJ V PRVOM KVARTÁLI ROKU 2010	58
<i>Jana MARKOVÁ</i>	
☐ STRÁNKY SAF	
INFORMÁCIA Z RIADNEHO VALNÉHO ZHROMAŽDENIA SAF	68
<i>Eduard HOZLÁR</i>	
VZDELÁVANIE FINANČNÍKOV – ZMENY	
V ŠTÚDIU AMCT DIPLOMA	69
<i>Jana OSTROVSKÁ</i>	
☐ ENGLISH SUMMARY	70

Šéfredaktorka

Ing. Miloslava Zelmanová

Zástupca šéfredaktora

Ing. Peter Krištofík, PhD.

Redakčná rada

JUDr. Jozef Knižat – predseda

Ing. František Chvostaľ

Prof. Ing. Jozef Kráľovič, PhD.

Ing. Branislav Mikovíny

Ing. Elena Trenčianska, CSc.

Výkonný editor

Doc. RNDr. Eduard Hozlár, CSc.

Vydavateľ

Slovenská asociácia
podnikových finančníkov

Adresa redakcie

Radničné námestie 4, 821 05 Bratislava

Tel: +421- 2 - 4363 5667

Fax: +421- 2 - 4363 5668

E-mail: kancelaria@asocfin.sk

Internet: www.asocfin.sk

ISSN 1335-5813

Grafická úprava

Oto Dóra – DESIGN

www.aldodesign.sk

Tlač

Stredná odborná škola polygrafická

Račianska 190, 835 26 Bratislava

www.polygrafickaskola.sk

Toto číslo bolo zadané do tlače

15. 06. 2010

Čo nám dala a čo vzala ekonomická kríza?

Naším čitateľom ponúkame malé zamyslenie sa nad touto, ale aj ďalšími témami v rozhovore s prezidentom SAF Ing. Andrejom Révayom.

Pán prezident, v každom doterajšom VZ SAF sa prelínali obdobie predchádzajúceho roka s prvým mesiacmi aktuálneho roka, hodnotenie plnenia úloh minulých, ako aj zadefinovanie úloh, ktoré sú pred nami....Aký teda bol rok 2009 a aký bude rok 2010, a vlastne aká je Tvoja nielen oficiálna, ale aj osobná bilancia udalostí, ktoré sa na pôde SAF odohrali a odohrávajú?

Myslím si, že rok 2009 sa z pohľadu aktivít SAF výrazne nelíšil od predchádzajúcich rokov. Aktivity Slovenskej asociácie podnikových finančníkov však pochopiteľne poznamenala finančná a ekonomická kríza a výzvy z nej vyplývajúce. Diskutovali sme teda otázky globálnej krízy, chronológiu príčin a následkov tejto krízy, problematiku zmeny externého prostredia a jej vplyv na vzťahy medzi bankou a klientom, v našom zornom poli bol a je konkurz a reštrukturalizácia, finančné nástroje – hranica medzi hedgingom a špekuláciou. Inými slovami – problémy, ktoré sa vyskytli vo finančnom svete, sme sa snažili (samozrejme s konkrétnymi námetmi na riešenie) priblížiť podnikom.

V roku 2010, ktorý by už vlastne mal byť pokrízový /?!/ sme naše aktivity zamerali viac na aktívne riešenie problémov finančného riadenia - mám tým na mysli aj legislatívne zmeny, ktoré dokážu optimalizovať finančné toky a náklady, prípadne odstraňujú administratívnu náročnosť. Konkrétne by som mohol spomenúť register účtovných závierok, ktorý znamená, že zníženie administratívnej záťaže pre podniky v tom duchu, aby vzniklo jedno centralizované miesto, kde sa účtovná závierka uloží s tým, že toto miesto, ktoré bude mať právnu subjektivitu, bude distribuovať informácie z účtovných závierok do všetkých inštitúcií, kde sa vyžadujú (Obchodný vestník, daňové úrady, investori....) Tu chceme pomôcť nielen v oblasti technickej, ale najmä legislatívnej. Vo výpočte aktivít SAF možno pokračovať holdingovým zdaňovaním príjmov právnických osôb, čo predstavuje najmä racionalizáciu finančných tokov v rámci podniku. Dodám, že ide o holdingové zdaňovanie vo forme daňovej fikcie.

Spýtam sa ešte inak - čo Ti dalo a čo vzalo obdobie, ktoré bolo silne poznačené krízovými javmi v našej i v európskych ekonomikách?

S prekvapením som zistil, že sa dá šetriť omnoho viac, ako si človek dokáže predstaviť. Tam, kde sme už v minulosti „vyčerpali“ všetky rezervy, respektíve sme si mysleli, že sme tieto rezervy vyčerpali, sme počas ekonomickej krízy, v čase nových výziev pre firmy a ich existenciu dospeli k záveru, že úsporné a racionalizačné opatrenia možno robiť aj naďalej, a to aj nad rámec pôvodných tzv. limitov. Ukázalo sa, že sa dá zvyšovať motivácia u ľudí, zvyšovať náročnosť kritérií....toto je moje vnútorné poznanie, ktoré z krízy vzišlo. A čo mi kríza vzala? Zvýšené pracovné nároky každého z nás ochudobňujú o voľný čas, sú spojené často s enormným pracovným nasadením pri hľadaní východísk pre firmu, podnik pri zachovaní, či rozšírení odbytovej základne.

SAF je garantom mnohých odborných seminárov - aká je spätná väzba ich účastníkov, priamych aktérov?

Chcel by som pripomenúť, že Slovenská asociácia podnikových finančníkov nie je vzdelávacou inštitúciou v klasickom ponímaní. My sa spomínané semináre snažíme pripravovať a zameriavať tak, aby sme problémy nielen prezentovali, ale hlavne – aby sme hľadali aj konkrétne riešenia. Z tohto dôvodu je spätná väzba veľmi dobrá. Vždy si dávame záležať na výbere obsahu daného seminára, lektorov a prezentujúcich tém. Ak to mám zhrnúť, najväčší prínos predstavovali tie semináre, ktoré priniesú firmám a ich manažérom konkrétne riešenia pre ďalší postup a napredovanie. Z tohto pohľadu mali najväčší osov brainstormingy, na ktorých boli našimi hosťami štátny tajomník i ďalší pracovníci Ministerstva financií SR, predseda parlamentného výboru pre financie, menu a rozpočet na tému daňovej legislatívy. Tento brainstorming spočíval v definovaní problému, najmä s dôrazom na daň z pridanej hodnoty, daň z príjmu a formou voľnej diskusie sme hľadali východiská, ktoré smerovali do konkrétnych návrhov v úprave legislatívy. Podobnú diskusiu sme viedli aj k už spomínanému registru účtovných závierok, pozornosť sme venovali aj otázkam základu dane pre podniky, ktoré zdaňujú daň z príjmov právnických osôb a vedú účtovníctvo podľa štandardov IFRS. Ide teda o veľmi konkrétne praktické problémy, ktoré sa snažíme priebežne a veľmi efektívne riešiť.

Vždy je určitým vyvrcholením aktivít SAF odborná konferencia, ktorá je už neodmysliteľnou súčasťou pracovného „kalendára“ nielen členov SAF, ale aj relevantných slovenských inštitúcií v bankovom a finančnom sektore. Čo bude hlavnou témou konferencie tento rok?

Momentálne spresňujeme témy na jesennú odbornú konferenciu SAF. V každom prípade však budeme venovať pozornosť zlepšovaniu podnikateľského prostredia, ďalej pôjde o okruh problematik, ktoré sme zadefinovali skôr v podobe otázok... Mám na mysli výraznejšie oživenie kapitálového trhu – zaznamenali sme totiž tendencie smerujúce k oživeniu kapitálového trhu, čo chápeme ako signál existencie zdrojov na financovanie činnosti podnikov a firiem. Čiže – celý problém stavíme do polohy úverové zdroje versus kapitálový trh, pričom ide o definovanie podmienok, za ktorých je tieto zdroje možné získať. Na jednej strane je teda úver, pričom banke treba predložiť a vydokladovať splnenie podmienok, pri ktorých banka daný projekt prefinancuje

a na druhej strane je kapitálový trh, kde firma musí presvedčiť investora o ziskovosti daného projektu. Ďalej budeme na konferencii venovať pozornosť aj reštrukturalizácii podnikov v dôsledku krízy a určite nebude chýbať ani formovanie makroekonomického prostredia. Konferencii sa uskutoční na jeseň, teda po voľbách, a zadefinovanie makroekonomického prostredia bude mať osobitný význam. V tomto kontexte bude určite zaujímavé aj prisľúbené vystúpenie bývalého guvernéra Národnej banky a terajšieho veľvyslancu SR pri OECD Ivana Šramka, ktorý by mohol prezentovať pohľad na slovenské makroekonomické prostredie v širších „európskych“ súvislostiach.

Eurozónu s najväčšou pravdepodobnosťou očakáva turbulentný vývoj v súvislosti s Gréckom. Nejde však iba o Grécko, prípadne ďalšie rizikové krajiny, ale aj a najmä o stabilitu eurozóny, nastavenie jej parametrov a zadefinovanie perspektív. Ako vidíš tento vývoj aj v kontexte aktivít SAF v medzinárodných zoskupeniach podnikových finančníkov?

Pre podniky je skutočne dôležité, aby makroekonomické prostredie bolo stabilné, a to tak z hľadiska fiškálnej, ako aj menovej politiky. Ak táto otázka nebude dostatočne ošetrovaná, mohlo by dôjsť k nebezpečným turbulentným javom so silným dopadom na euro. Aj z tohto dôvodu je situácia v Grécku v zornom poli nielen relevantných orgánov EÚ, Európskej komisie, jednotlivých vlád a parlamentov, ale aj Európskej asociácie podnikových finančníkov – EACT, čo potvrdilo aj jej nedávne rokovanie v Prahe. Iba podotknem, že na pôde EACT je upravený aj mechanizmus hlasovania – za určité témy, ktoré sa týkajú len eurozóny, môžu hlasovať iba predstavitelia tých štátov, v ktorých je zavedená euromena. Musím zdôrazniť, že na májovom zasadnutí EACT v Prahe sa značná časť diskusie venovala dôsledkom finančnej krízy a menovej krízy. V centre pozornosti bola regulácia financovania podnikov, evidentné boli aj snahy regulovať mimoburzové deriváty, kde sa v rámci európskej i americkej legislatívy pripravujú regulačné opatrenia s tým, že sa má presadiť kolateralizácia týchto obchodov, čiže finančné zábezpeky. V tejto súvislosti EACT vyvíja enormné úsilie a lobuje za to, aby sa tieto obchody nestali pre podniky drahé, a teda nerealizovateľné. Určite nie na okraji záujmu boli v Prahe aj otázky, ktoré sa týkajú obnovenia pravidiel správania sa finančníkov a treasury governance, ktoré vyplývajú z „best practises“. Evidentné je, aby sa tieto pravidlá ešte silnejšie nasmerovali do vnútra podnikov.

Zhováral sa Jozef Knížat

Náš profil

Ing. Eva Kramáriková – Finančná manažérka roka, finančná riaditeľka spoločnosti Sauer – Danfoss, a.s.

zdroj: Maňo Štrauch, týždenník TREND

Pani riaditeľka, iba niekoľko dní ste držiteľkou ocenenia Finančná manažérka roka. Čo toto ocenenie pre Vás znamená – nielen z pracovného, ale aj z osobného hľadiska?

Ocenenie Finančný manažér roka som prijala s pokorou, ale aj s radosťou, že sa mi podarilo uspieť vo veľmi silnej konkurencii, a že k tomu prispeli najmä hlasy odbornej verejnosti. Veľmi som si vážila už iba samotnú nomináciu na toto ocenenie Slovenskou asociáciou podnikových finančníkov a potešila ma aj prejavená dôvera zo strany odbornej poroty, ktorá ma posunula medzi prvých piatich nominantov. Vďaka patrí samozrejme aj hlasujúcim, ktorí za mňa hlasovali a za ich prejav sympatií. Toto ocenenie chápem aj ako ocenenie celého nášho finančného tímu Sauer-Danfoss a.s.

Víťazstvo v takejto ankete predstavuje určité zviditeľnenie tak osobné, ale aj zviditeľnenie firmy, pre ktorú nominant pracuje. Sauer-Danfoss na Slovensku je ekonomicky úspešná strojárnska spoločnosť,

ktorá pôsobí na Považí s veľmi dobrou firemnou kultúrou a sociálnym programom. Môžem bez obáv povedať, že každý, kto u nás pracuje, je hrdý na to, že môže pracovať pre Sauer-Danfoss vo výbornom tíme odborníkov. Som rada, že k dobrému menu našej spoločnosti môžem prispievať aj ja.

Ocenenie ma samozrejme motivuje a dodáva síl do mojej ďalšej práce. Aj keď už nemám ďaleko do cieľa vo svojej profesijnej kariére, ešte stále mám pred sebou smelé pracovné plány, ktoré verím, že sa mi s našim tímom podarí úspešne zvládnuť.

Je tu ešte aj ďalší, veľmi dôležitý kontext – Finančnou manažérkou roka ste sa stali v časovej perióde, s ktorou sa jednoznačne spája hospodárska kríza v jej najrôznejších podobách a dimenziách. Ako sa so spomínanou krízou vyrovnáva nadnárodná skupina Sauer – Danfoss, najmä so zreteľom na slovenské špecifiká jej pôsobenia?

Naša spoločnosť bola krízou zasiahnutá veľmi silne. Na Slovensku sme zaznamenali v roku 2009 prepad obratu o 53%. Boli sme medzi prvými, ktorí v polovici roku 2008 pocítili pokles dopytu a už na jeseň 2008 sme začali so sériou protikrízových opatrení. Ich dôsledným presadzovaním, žiaľ aj radom nepopulárnych krokov, sa nám podarilo nastaviť firmu na očakávanú úroveň najbližších rokov. Veľmi oceňujem, že v tých najťažších časoch sa prejavil kompetentne nielen manažment, ale aj radoví zamestnanci spoločnosti, ktorí podporovali ozdravné kroky a spolupracovali s vedením firmy. Rok 2010 vyzerá zatiaľ ekonomicky veľmi dobre. Objednávky

stúpili viac ako o 50% oproti predchádzajúcemu roku. Sme však opatrní. Som ale presvedčená, že aj v prípade, že dôjde k tzv. dvojitému W, vďaka dobre nastavenej ekonomike a najmä novej stratégii spoločnosti zostaneme silní a krízu prežijeme v dobrej kondícii.

Aké poučenie si zobrala Sauer - Danfoss z tejto krízy poučenie do budúcnosti?

Za pätnásť rokov existencie spoločnosti Sauer-Danfoss na Slovensku sme zaznamenávali v priemere medziročne 22% nárasty obrátov až do roku 2008. Veľa sa u nás investovalo a investičná pripravenosť nám začiatkom roku 2000 umožnila expandovať na trhoch. História sa však nezopakovala a rok 2009 nám ukázal, že sme čiastočne preinvestovali. Aj v tomto smere sme spravili rázne opatrenia. Nastavili sme naše výrobné kapacity na zrevidované očakávania najbližších rokov a nadbytočné technológie sme odpísali a vyradili na predaj. Do budúcnosti budeme posudzovať nové investície opatrnejšie, ako tomu bolo v minulosti.

Kríza nás tiež poučila, že na ekonomické hodnoty treba mať rovnako kritický meter tak počas krízy, ako aj v časoch hojnosti. Naša spoločnosť sa už dlhé roky venuje množstvu lean projektov vo výrobe ale aj v administratíve. Avšak až kríza nás prinútila implementovať všetky pozitívne výsledky týchto projektov. Počas rastu sa na to sčasti nenašiel čas, ale ani vôľa, pretože výsledky boli aj bez ich úplnej implementácie dobré.

Ešte je tu jeden moment, ktorý by som rada spomenula z pohľadu sledovania ekonomických ukazovateľov. K predchádzajúcim hlavným ekonomickým ukazovateľom pribudol dnes ako jeden z najdôležitejších ukazovateľ čistý pracovný kapitál. Aj keď sme sa mu v minulosti venovali vo veľkej miere, dnes je mu venovaná mimoriadna pozornosť. Na druhej strane má dnes ukazovateľ rastu obrátu oveľa menšiu váhu ako tomu bolo v minulosti.

Organizátorom celej akcie bol okrem TREND-u a audítorskej spoločnosti Deloitte aj Slovenská asociácia podnikových finančníkov, ktorej ste dlhoročnou členkou. Ako vnímate túto spoluprácu / so SAF / v čom Vás obohacuje a v čom vidíte povedzme rezervy v skvalitnení tejto spolupráce?

SAF chápem ako stavovskú organizáciu, ktorá pomáha podnikovým finančníkom združovať sa a spoločne presadzovať svoje potreby, najmä v legislatívnej oblasti. Je pre mňa obojsmerným mostom k zákonodarným a výkonným orgánom moci. SAF si vybudo-

vala dobré odborné vzťahy s ministerstvom financií a ďalšími ministerstvami a to je treba z našej strany, zo strany firiem adekvátne využiť a byť aktívnejšími. Možno by bolo treba viac spropagovať a zviditeľniť dobré výsledky tejto stavovskej organizácie. Asi by tomu napomohla aj dobre spracovaná anketa, ktorá by vytypovala okruhy najväčších problémov podnikových finančníkov a získala odborníkov ochotných participovať na riešení daného problému prostredníctvom projektu v rámci tematických komisií SAF.

Prostredníctvom SAF som nadviazala viacero kontaktov s odborníkmi a s finančnými manažermi iných firiem, s ktorými si môžem vymieňať skúsenosti a diskutovať o spoločných problémoch.

Mohli by ste zadefinovať konkrétne impulzy /námety/, ktoré by chcela spoločnosť Sauer - Danfoss vniešť do činnosti SAF?

Medzi priority rozvoja ľudských zdrojov v našej spoločnosti patrí aj spolupráca so školami všetkých stupňov. So strednými odbornými školami strojárskoho zamerania máme veľmi dobrú spoluprácu, kde v Považskej Bystrici a v Dubnici nad Váhom okrem iného participujeme na vyučovaní odborného predmetu tekutinové mechanizmy. V rámci vysokých škôl máme veľmi dobre rozvinutú spoluprácu s konkrétnymi realizáciami projektov s technickými univerzitami v Žiline a v Bratislave. Keďže naša spoločnosť má aj európske zúčtovacie centrum, chceli by sme spolupracovať aj s vysokými školami ekonomického zamerania. Žiaľ, naša prvotná snaha o spoluprácu v minulých rokoch nebola úspešná. Ale verím, že prostredníctvom SAF sa nám podarí nadviazať kvalitnú spoluprácu s univerzitami ekonomického smeru, ktorá bude prospešná pre všetky zúčastnené strany.

Naša spoločnosť je kótovaná na NY burze, a preto je povinná viesť účtovníctvo podľa princípov US GAAP. Zároveň však musíme viesť účtovníctvo aj podľa slovenských účtovných princípov, čo predstavuje vysoké nároky na ľudské, ako aj materiálne zdroje. Takéto problémy majú všetky nadnárodné spoločnosti. A preto očakávam intenzívnejšie aktivity aj v rámci SAF, ktoré by viedli k náhrade štatutárnych účtovných princípov len medzinárodnými princípmi. Sú samozrejme ešte ďalšie oblasti na skvalitnenie a zefektívnenie nášho podnikového finančného prostredia, ktoré by aj vďaka spoločnému úsiliu so SAF mohli byť úspešné.

Finančnej manažérke roka Ing. Eve Kramárikovej sa za rozhovor poďakoval Jozef Knížat

Vyhlásenie o správe a riadení spoločností

Martin Peter

CECGA

CENTRAL EUROPEAN CORPORATE GOVERNANCE ASSOCIATION
STREDOEURÓPSKA ASOCIÁCIA SPRÁVY A RIADENIA SPOLOČNOSTÍ

Témou dnešného článku je povinnosť spoločností uvádzať vo výročných správach Vyhlásenie o správe a riadení spoločností (ďalej len Vyhlásenie), právny základ tejto povinnosti, forma a proces tvorby Vyhlásenia ako aj obsah Vyhlásenia. Ako Compliance Officer zodpovedný za vypracovanie Vyhlásenia v banke, ktorá Vyhlásenie pravidelne zverejňuje už od vzniku zákonnej povinnosti, sa pokúsím prispieť aj niekoľkými praktickými radami a postrehmi, ktoré by mohli tvorbu Vyhlásenia uľahčiť aj v ostatných povinných spoločnostiach.

Povinnosť uvádzať vo výročnej správe ako osobitnú časť Vyhlásenie bola zavedená novelou zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení novely č. 198/2007. Povinnosť bola stanovená počnúc výročnou správou za obdobie roku 2007 – účtovné obdobie od 01.01.2007. Povinnosť sa vzťahuje na všetky spoločnosti, ktoré emitovali cenné papiere, resp. finančné nástroje a tieto boli prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu. Zákon nevymedzuje geograficky alebo inou formou o aký regulovaný trh sa má jednať. Rovnako nie sú určené typy cenných papierov, ktorých sa ustanovenie týka. Jedná sa však prevažne o akcie akciových spoločností. V zásade všetky spoločnosti, ktoré emitovali na akomkoľvek regulovanom trhu cenné papiere sú povinné vyhlásenie vo výročnej správe uverejňovať.

V roku 2008 prijala Burza cenných papierov v Bratislave (BCPB) do svojho systému burzových pravidiel Kódex správy a riadenia na Slovensku (ďalej len Kódex) vytvorený Stredoeurópskou asociáciou správy a riadenia spoločnosti. Odo dňa účinnosti tejto zmeny BCPB požaduje od všetkých emitentov, aby zverejňovali Vyhlásenie v nadväznosti na Kódex.

Vyhlásenie má podľa zákona tvoriť osobitnú časť Výročnej správy, samostatný dokument, ktorý obsahuje všetky zákonom požadované informácie, v súlade s požiadavkami § 20 zákona o účtovníctve. Ucelený obsah Vyhlásenia by mal byť „najlepšou praxou“ a to aj s ohľadom na jeho schvalovací proces, o ktorom sa zmienim neskôr.

Nakoľko je Vyhlásenie súčasťou Výročnej správy niektoré informácie, ktoré zákon požaduje sa už môžu nachádzať v inej pasáži Výročnej správy. Môže sa jednať najmä o všeobecné informácie o zložení štatutárnych a dozorných orgánov ich právomociach, ale napríklad aj o informácie o emitovaných cenných papieroch. Tieto informácie je možné do Vyhlásenia vložiť formou odkazu s označením presnej časti Výročnej správy, v ktorej sa informácie nachádzajú. Takto zostručnené vyhlásenie môže na prvý pohľad vyzeráť ako jednoduchšie riešenie zákonnej povinnosti, je však náročné na presnú a podrobnú kontrolu odkazov a kvality informácií, na ktoré odkaz vo vyhlásení upriamuje pozornosť. Rôznymi krížovými odkazmi sa stráca prehľadnosť Vyhlásenia.

V praxi je z uvedených dôvodov lepším riešením vytvoriť Vyhlásenie v ucelenej forme s obsahom presne zodpovedajúcim požiadavkám zákona v plnom znení všetkých informácií, a to aj v prípade, ak sa tieto už vo Výročnej správe na inom mieste nachádzajú. Ucelený typ Vyhlásenia je prehľadnejší a je nositeľom kompletnej informácie o správe a riadení spoločnosti. Zároveň viac vyhovuje zaužívanej praxi schvalovacieho procesu Vyhlásenia. V prípade ak zostávajúci útvar Vyhlásenie minimálne pred jeho zaradením do Výročnej správy diskutuje v oficiálnom internom postupe s inými organizačnými zložkami spoločnosti, obvykle právny útvar a predstavenstvo, je lepšie vypracovať Vyhlásenie vo forme, v ktorej sú všetky informácie na správnom mieste v súlade s Kódexom a zákonnými požiadavkami.

Ďalšou otázkou pri vyhotovovaní Vyhlásenia je, ktorá organizačná zložka spoločnosti by Vyhlásenie

mala zostavovať? Malo by sa jednať o odborný útvar schopný posúdenia požiadaviek zákona, analýzy informácií vyžiadaných od iných zložiek spoločnosti a samostatného vyhotovenia znenia Vyhlásenia. Metódou pri vypracovaní Vyhlásenia je zozbieranie potrebných informácií z jednotlivých zdrojov spoločnosti, ktorými sú najmä interné akty riadenia a interné zostavy informácií ekonomického charakteru. Spracovateľ informácie dohľadáva priamo na základe priameho prístupu do databáz spoločnosti alebo sprostredkované vyžiadanim od iných odborných útvarov spoločnosti. V praxi sa pri zostavovaní Vyhlásenia používajú zhodne obidve metódy získavania informácií, ktoré tvoria podklad pre vypracovanie Vyhlásenia. Spracovateľ musí mať zabezpečený bezproblémový prístup ku všetkým potrebným informáciám a rovnako bezvýhradnú spoluprácu všetkých dožiadaných útvarov spoločnosti.

Spracovateľ musí spĺňať určitú znalostnú a skúsenostnú úroveň. Musí disponovať dostatočnými odbornými znalosťami a skúsenosťami, aby mohol posúdiť aktuálnosť a relevanciu získaných informácií a po ich posúdení ich v súlade so zákonom zaradiť do Vyhlásenia. Ako už bolo spomenuté, Vyhlásenie je vyžadované zákonom, informácie v ňom obsiahnuté majú právny charakter, rovnako celé Vyhlásenie je právnym prehlásením o spĺňaní podmienok zákona. Vyhlásenie preto vo väčšine spoločností vypracúva právny útvar spoločnosti alebo útvar Compliance.

Po zozbieraní informácií vyžadovaných zákonom a ich zapracovaní do Vyhlásenia by malo byť jeho znenie skontrolované iným útvarom spoločnosti. Najmä tu sa zhodnotí existencia tandemu právny útvar a útvar Compliance, keď tieto dve organizačné zložky môžu navzájom skontrolovať znenie jednotlivých častí Vyhlásenia. Po jeho kontrole by mal prebehnúť proces prerokovania Vyhlásenia predstavenstvom spoločnosti. Túto procedúru diskusie o obsahu Vyhlásenia s predstavenstvom považujem za „najlepšiu prax“ a to z dôvodu, že vypracovanie Vyhlásenia o správe a riadení spoločnosti na ročnom základe môže a malo by slúžiť nie len na formálne splnenie legislatívnych požiadaviek, ale malo by spĺňať aj účel preverenia stavu a zmien systému správy a riadenia spoločnosti, ak tento nie je dohliadaný na priebežnom základe. Aspoň raz ročne by sa tak malo v spoločnosti zabezpečiť preverenie základných fundamentov systému správy a riadenia, a prijatia opatrení na odstránenie nedostatkov, ak boli identifikované. Najlepšou praxou pri dohliadaní systému správy a riadenia spoločnosti je poveriť dohľadom jeden útvar spoločnosti, ktorý dohľad vy-

konáva na dennom základe. Odpadajú tak prípadné problémy pri vypracovaní samotného Vyhlásenia.

Obsah Vyhlásenia je stanovený znením zákona o účtovníctve. Ten v § 20, ods. 6 a 7 uvádza presný výpočet informácií, ktoré spoločnosť vo Vyhlásení musí uviesť. Informácie je možné rozdeliť do nasledujúcich skupín:

- a) informácie o kódexe správy a riadenia, jeho dodržiavaní a metódach správy a riadenia,
- b) základné informácie o štruktúre a organizácii spoločnosti,
- c) informácie o emitovaných cenných papieroch a právach s nimi spojenými,
- d) informácie o dohodách majúcich vplyv na výkon práv akcionárov alebo iným spôsobom zasahujúcich do činnosti spoločnosti.

Informácia o kódexe správy a riadenia, ktorý sa spoločnosť rozhodla dodržiavať musí obsahovať presné označenie kódexu a určenie miesta, kde je verejne prístupný. V zásade rozhodnutie o konkrétnom kódexe závisí od regulovaného trhu, na ktorom boli spoločnosťou emitované cenné papiere prijaté na obchodovanie. Pre spoločnosti, ktoré emitovali cenné papiere a tieto boli prijaté na obchodovanie na Burze cenných papierov v Bratislave je voľba kódexu jednoduchá. Burza totiž od svojich emitentov vyžaduje dodržiavanie Kódexu správy a riadenia spoločností na Slovensku, vytvorený Stredoeurópskou asociáciou správy a riadenia spoločností, ktorého obsah sme priblížili v predchádzajúcich článkoch na tému správy a riadenia spoločností. Iné kódexy môžu spoločnosti dodržiavať s ohľadom na regulovaný trh, na ktorom sú prijaté na obchodovanie nimi emitované cenné papiere alebo s ohľadom na rozhodnutie v rámci finančnej skupiny, do ktorej patria.

Spoločnosti musia vo Vyhlásení zverejniť aj odchýlky od pravidiel a ustanovení určeného kódexu. Najlepšou cestou na určenie, ktoré pravidlá kódexu spoločnosť dodržiava a ktoré nedodržiava je vytvorenie tzv. tabuľky zhody (Compliance grids), ktorá obsahuje všetky pravidlá daného kódexu, informáciu o dodržiavaní/nedodržiavaní zo strany spoločnosti a stručné vysvetlenie prípadov, kedy pravidlá kódexu spoločnosť nedodržiava. Na základe takto získaných informácií o dodržiavaní kódexu spoločnosť identifikuje odchýlky od kódexu. Vysvetlenie odchýlok od kódexu je potrebné uviesť stručne aj v samotnom Vyhlásení spolu s dôvodom pre tieto odchýlky.

Spoločnosť je povinná vo vyhlásení uviesť všetky významné informácie o metódach riadenia a úda-

je o tom, kde sú informácie o metódach riadenia dostupné. Zásadnou je otázka, čo je vlastne metódou riadenia pre jednotlivé spoločnosti a či sú tieto metódy riadenia verejne dostupné. Ak sa touto otázkou nebudeme zaoberať v rovine špecifickej pre jednotlivé spoločnosti, teda v rovine interných metód riadenia spoločnosti a systémov rozhodovania a zodpovedností daných pre každú spoločnosť špecificky, ale budeme sa snažiť spoločný jednotiaci základ, o ktorom možno hovoriť ako o metóde/metódach riadenia spoločností, dopracujeme sa k zákonom a zákonným normám platiacim pre podnikanie konkrétnej spoločnosti. Práve zákonné normy, ktoré záväzným spôsobom určujú základné pravidlá riadenia spoločnosti, sú metódami riadenia spoločnosti do ktorých boli v minulosti a sú aj v súčasnosti premietané základné pravidlá a princípy správy a riadenia. Útvár pripravujúci Vyhlásenie musí identifikovať základné právne normy, v rámci ktorých vykonáva spoločnosť svoju podnikateľskú činnosť. Pre banky a obchodníkov s cennými papiermi sú teda základnými metódami riadenia zákon č. 483/2001 Z.z. o bankách a zákon č. 566/2001 Z.z. o cenných papieroch. Prístupné sú na webovej stránke Národnej banky Slovenska. Pre iné spoločnosti to môžu byť iné špecifické právne normy upravujúce ich predmet podnikania, napríklad zákon č. 8/2008 Z.z. o poisťovníctve alebo zákon č. 594/2003 Z.z. o kolektívnom investovaní. V prípade ak spoločnosť nemá dostupný verejný zdroj, na ktorý by mohla vo Vyhlásení odkázať, je potrebné umiestniť znenie zákona alebo inej právnej normy na webovú stránku samotnej spoločnosti a vo Vyhlásení uviesť odkaz na vlastnú webovú stránku.

Základné informácie o štruktúre a organizácii spoločnosti vyžadované ako súčasť Vyhlásenia zahŕňajú najmä informácie o orgánoch spoločnosti, ich zložení, kreovaní, organizácii činnosti a právomociach. Pre uvedenie týchto informácií sú najlepším zdrojom základné dokumenty spoločnosti. Informácia musí obsahovať aj základný rámec činnosti, zodpovednosti a právomocí výborov orgánov spoločnosti. V praxi sa jedná najmä o poradné výbory predstavenstva. Tieto výbory majú väčšinou len poradnú funkciu a slúžia na prípravu podkladov pre rozhodovanie predstavenstva. V prípade, ak sa jedná o výkonný výbor predstavenstva so samostatnou rozhodovacou právomocou, je túto výkonnú právomoc vhodné vo Vyhlásení uviesť a definovať jej rozsah. Všetky výbory orgánov spoločnosti by mali byť založené a fungovať na základe spoločnosťou schválených štatútov. Práve tieto sú potom zdrojom

pre informácie o výboroch orgánov spoločnosti pre tvorbu Vyhlásenia.

Špecifickou informáciou je opis systémov vnútornej kontroly a riadenia rizík. Zdrojom informácií môžu byť jednak zákonné normy upravujúce mechanizmy kontroly a riadenia rizík v spoločnosti alebo interné normy spoločnosti stanovujúce systém pre internú kontrolu a interné riadenie rizík spoločnosti.

Vyhlásenie by ďalej malo obsahovať informáciu o emitovaných cenných papieroch a právach s nimi spojenými, informáciu o kvalifikovanej účasti na základnom imaní, osobitnom práve kontroly a jeho nositeľoch, obmedzeniach hlasovacích práv a obmedzení prevoditeľnosti cenných papieroch. Zdrojom týchto informácií sú najmä základné dokumenty spoločnosti, teda spoločenská zmluva, stanov spoločnosti. Informácie o emitovaných cenných papieroch je potrebné uviesť v prehľadnej forme s opisom druhov akcií, práv a povinností s nimi spojenými a ich podiele na základnom imaní spoločnosti. Jedná sa o informácie technického charakteru, takže do Vyhlásenia sa uvádza len existujúci stav jednotlivých kategórií vyžadovaných zákonom.

Poslednou skupinou informácií vyžadovaných zákonom sú informácie o dohodách. Informácie sa týkajú obmedzenia prevoditeľnosti cenných papierov alebo obmedzení hlasovacích práv na základe dohody majiteľov cenných papierov, dohôd medzi spoločnosťou a členmi jej orgánov alebo zamestnancami o náhradách pre prípad ukončenia pracovného pomeru a dohôd medzi spoločnosťou a tretími stranami, ktoré nadobudnú účinnosť, menia sa alebo skončia v prípade zmeny kontrolných pomerov v súvislosti s ponukou na prevzatie. Informácie o týchto dohodách a ich účinkoch je potrebné získať od príslušných odborných útvarov spoločnosti. Malo by sa jednať najmä o útvary predstavenstva, právny útvar a útvar ľudských zdrojov.

Vyhlásenie o správe a riadení spoločnosti je obsiahlou témou. Ak predošlé riadky priniesli nové informácie o tejto problematike, prípadne vzbudili záujem o túto tému, bližšie informácie nájdete v samotnom Kódexe správy a riadenia spoločností na Slovensku ako aj vo vzorovom Vyhlásení na internetových stránkach Stredoeurópskej asociácie správy a riadenia spoločností www.cecga.org. V prípade otázok ma môžete kontaktovať na e-mailovej adrese martin.peter@volksbank.sk.

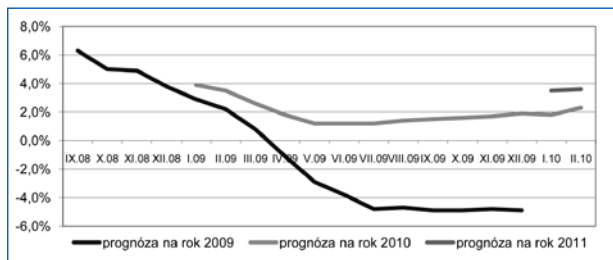
*Autorom článku je Mgr. Martin Peter,
člen Správnej rady CECGA*

Strednodobá prognóza vývoja ekonomiky SR v rokoch 2010 – 2015

Marek Radvanský, Soňa Slobodníková

Viac ako rok po vypuknutí finančnej krízy a následnej recesie svetových ekonomík je stále náročné prognózovať ich budúci vývoj. O to zložitejšie je prognózovanie budúceho vývoja takej malej a vysoko otvorenej ekonomiky, akou je Slovensko. Počas roka od nástupu hospodárskej recesie boli všetky makroekonomické prognózy výrazne prehodnocované s mesačnou pravidelnosťou. Na druhú stranu, niektoré viac, či menej skryté problémy sa prejavili až v neskoršom období, napr. hroziaci cross-default Grécka. Ako príklad môžeme uviesť publikáciu *Eastern Europe Consensus Forecasts (EECF)*, ktorá každý mesiac prináša prehľad upravovaných prognóz na rok 2009 a 2010 pre krajiny strednej a východnej Európy - Graf 1¹.

Graf 1 - Historický vývoj prognózy HDP Slovenska v jednotlivých mesiacoch tvorby prognózy

Zdroj: *Eastern Europe Consensus Forecast*

Použitá metodológia (Model B_IER_ECM_09q4)

Predložená prognóza vznikla za pomoci makroekonomického ekonometrického modelu Slovenska, ktorý bol vytvorený na Ekonomickom ústave SAV (ekonometrický model SAS BIER_ECM_09q4), upraveného vo februári 2010. Je založený na štvrtročných dátach od prvého štvrtroku 1995 po štvrtý

¹ Na konsenzuálnej prognóze EECF pre Slovensko sa podieľa 9 nezávislých prognostických pracovísk. Eviduje aj 6 prognóz vládnych a medzinárodných inštitúcií.

štvrtrok roku 2009, teda 60 pozorovaní. Prognóza je strednodobá do roku 2015. Zdrojmi údajov sú Štatistický úrad SR, Národná banka Slovenska, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny a Ministerstvo financií SR. Model má makroekonomické základy, je dopytovo orientovaný, rozdelený na 5 blokov (blok trhu práce, blok štátneho rozpočtu, blok cien, blok zahraničného obchodu a blok HDP). Model obsahuje 50 rovníc, z toho je 30 stochastických a 20 identít. Stochastické rovnice sú tvaru ECM (error-correction). V jednotlivých rovniciach sú použité integrované časové rady rovnakého rádu na základe testu na jednotkové korene a dlhodobá rovnováha je v rovniciach vyjadrená pomocou kointegračných vzťahov.

Predpoklady a riziká prognózy

Predkladaná prognóza predpokladá množstvo exogénnych faktorov ovplyvňujúcich budúci vývoj, z ktorých niektoré sú z hľadiska budúceho vývoja kľúčové. Vzhľadom na súčasný turbulentný vývoj, pokladáme za potrebné poukázať na faktory, ktoré by mohli vývoj ekonomiky zvrátiť smerom k výraznejšiemu rastu, alebo naopak v väčšom ekonomickom probléme. Môžeme ich rozdeliť na vonkajšie a vnútorné.

Faktory vonkajšieho prostredia

V poslednom štvrtroku 2009 začína globálna ekonomika signalizovať postupné zotavovanie. Pre Slovensko je z hľadiska zahraničného obchodu kľúčový hlavne vývoj v Nemecku a v krajinách Eurozóny. Očakávame, že výraznejší pozitívny obrat by mohol nastať až v druhej polovici roku 2010. V prípade dlhotrvajúcich problémov, ktoré spôsobia postupný odchod priemyselných podnikov, bude potrebné čeliť významnejším problémom aj vzhľadom na fyzický odliv výrobných kapacít a investícií.

Vzhľadom na vývoj na zahraničných finančných

trhoch bolo rovnako potrebné prehodnotiť aj očakávaný vývoj priamych zahraničných investícií. V najbližšom období nie je možné očakávať ich výrazný prílev a to najmä z dôvodu ťažšej dostupnosti úverov a to aj napriek znižovaniu hlavných úrokových mier na dlhoročné minimá. Výraznejšie oživenie investičnej činnosti by mohlo nastať v roku 2011.

Vzhľadom na náš vstup do Európske menovej únie (EMÚ) sa menová politika stáva vonkajším faktorom, pričom nie vždy musí zohľadňovať potreby malej otvorenej ekonomiky, akou je slovenská. Je vysoko pravdepodobné, že v najbližšom období bude ECB pokračovať v expanzívnej menovej politike založenej na znižovaní úrokových mier.

Ďalším významným prvkom bude vývoj kurzu okolitých krajín. V súčasnosti je častým jav, kedy je spotreba časti domácností uskutočňovaná v zahraničí. Omnoho vážnejší je však fakt, že vplyvom kurzových rozdielov sa naša pracovná sila stáva drahšou a preto môže nastať postupný odliv ľahko mobilných výrobných kapacít do krajín s nižšou cenou práce. Na druhú stranu adaptovanie Eura napomohlo počas prebiehajúcej krízy čiastočne eliminovať negatívny vplyv kurzových zmien a dosiahnuť stabilitu kurzu.

Faktory vnútorného prostredia

Samotné hlavné sektory hospodárstva je možné považovať za trhové, dynamické a perspektívne. Na druhej strane štruktúra priemyslu na Slovensku nie je dostatočne diferencovaná. Nosnými piliermi Slovenskej ekonomiky je ešte stále menší počet veľkých podnikov, ktoré sú výrazne orientované na export. Naopak vnútorný dopyt je aj naďalej výrazne uspokojovaný dovozmi.

Bankový sektor sa dá hodnotiť ako zdravý. V úverových portfóliách bánk sa nenachádzali výrazne nevýhodné produkty, ako v prípade bánk postihnutých finančnou krízou. Zároveň však tieto banky významne zvýšili opatrnosť pri poskytovaní podnikateľských úverov, poskytovanie úverov sa tým mierne zabrzdiť.

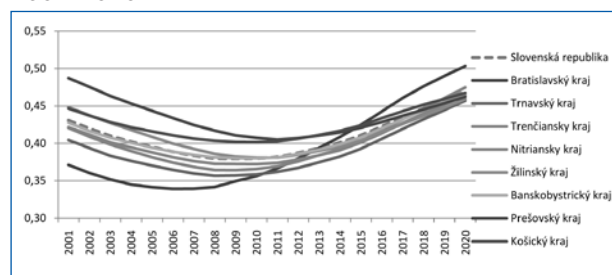
Významným faktorom ovplyvňujúcim budúci vývoj ekonomiky bude uplatňovaná hospodárska politika vlády, ktorá je výrazne poznamenaná ľavicovým prístupom smerom ku kompenzácií negatívnych dopadov pre obyvateľstvo. Niektoré priame zásahy štátu, ako napríklad tzv. „šrotovné“, príspevky na zatepľovanie, prípadne marginálne zníženie odvodov do rezervného fondu a nejasné dopady na hospodárenie Sociálnej poisťovne sa navonok javia ako nesystémové a neprinášajúce výrazný národohospodársky efekt. Z hľadiska dlhodobých zámerov hospodárskej

politiky by bolo vhodnejšie priklonenie sa k systémovým riešeniam a nástrojom upravujúcim trh práce a zlepšenia podnikateľského prostredia.

Medzi kľúčové faktory s možným výrazným vplyvom na ekonomiku SR už niekoľko rokov patrí neschopnosť čerpania prostriedkov z fondov EÚ. Aj napriek konštatovaniu, že ako vonkajší faktor bude objem pridelených prostriedkov z rozpočtu únie nezmenený, aj naďalej zostáva problematická ich redistribúcia v ekonomike SR. Tieto dodatočné prostriedky v ekonomike majú silný potenciál zmierniť dopady súčasnej krízy a môžu generovať dodatočný rast ekonomiky na úrovni viac ako 2 percentuálnych bodov ročne (Kvetan, Mlýnek, Radvanský (2006)).

Prognóza ekonomicky aktívneho obyvateľstva vychádza z predpokladov stabilného demografického vývoja a z mierneho rastu miery participácie obyvateľstva. Výrazným faktorom, ktorý bude ovplyvňovať budúci vývoj ekonomiky z demografického hľadiska bude starnutie obyvateľstva a zvýšenie tlaku na dôchodkový systém spolu s poklesom počtu obyvateľov v predproduktívnom veku s najvýznamnejším vplyvom v Bratislavskom kraji (Graf 2).

Graf 2 - Index ekonomického zaťaženia v rokoch 2001-2020

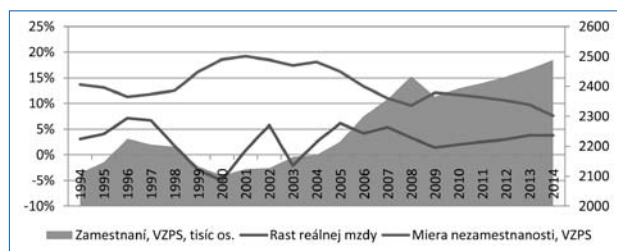
Zdroj: ŠÚSR, VDC a prognózy EÚ SAV

Makroekonomická prognóza

Celkový makroekonomický vývoj bude výrazne závislý od vývoja na trhu práce, kapitálovom trhu a zahraničného obchodu. Vývoj na trhu práce bol v roku 2009 silne poznamenaný znižovaním dopytu po práci z dôvodu poklesu zahraničného dopytu, obmedzeniu priamych zahraničných investícií a pozastaveniu niektorých už prebiehajúcich developer-ských projektov z dôvodu ťažšej dostupnosti kapitálu. Následkom bol rast nezamestnanosti a znížená kúpyschopnosť obyvateľstva, ktorá mala vplyv na postupné znižovanie výkonov jednotlivých druhov služieb a ďalší pokles zamestnanosti. Koncom roku 2009 predpokladáme dosiahnutie stropu pri vývoji miery nezamestnanosti. Podľa prognózy dosiahne zamestnanosť úroveň roku 2008 zhruba ku koncu roku

2011 (Graf 3). Pri predpokladoch o stabilnej miere rastu ekonomicky aktívneho obyvateľstva a návratu občanov SR pracujúcich v zahraničí by sa miera nezamestnanosti mala zvýšiť na 12,5% v roku 2010, čo predstavuje nárast okolo 70 tisíc nezamestnaných.

Graf 3 - Vývoj základných ukazovateľov trhu práce

Prameň: ŠÚ SR a modelové prepočty autora

Produktivita práce meraná ako podiel HDP na jedného zamestnaného bude v roku 2010 klesať vzhľadom na pokles HDP a opatrenia hospodárskej politiky na zamedzenie znižovania zamestnanosti, neskôr očakávame stagnáciu. Na vývoj produktivity bude reagovať aj priemerná mesačná mzda. V roku 2009 sa predpokladal len mierny rast nominálnej mzdy, pričom výrazné zníženie predpokladáme najmä v netarifnej zložke miezd. Na rast priemernej mzdy na druhej strane môže pôsobiť prepúšťanie pracovníkov v robotníckych profesiách s nízkymi príjmami. Po roku 2010 by malo nastať postupné oživenie rastov nominálnej mzdy. Úroveň cien sa po historicky najnižšom raste v 3. a 4. kvartáli 2009 strednodobo vráti na na hladinu rastu na úrovni okolo 3%.

Vývoj na trhu práce sa odrazí na konečnej spotrebe domácností. Tá vplyvom poklesu dopytu po práci (rastom nezamestnanosti) a spomalením rastu nominálnych miezd v roku 2009 poklesla o 0,7% s očakávaným mierne rastúcim trendom v roku 2010 (1,6%). Po tomto období by malo nastať výraznejšie oživenie konečnej spotreby obyvateľstva reálnymi rastami presahujúcimi cez 4% ročne.

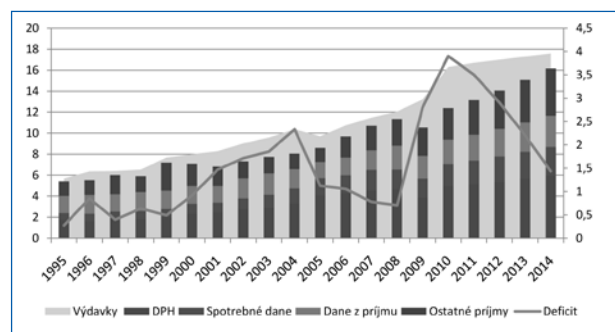
Tvorba investícií bude vzhľadom na globálnu finančnú krízu najviac „postihnutou“ zložkou vnútorného dopytu. Popri nedostatku zdrojov bude pôsobiť aj pokles dopytu po investíciách vo forme rozširovaní výroby alebo modernizácie výrobných zariadení. Investície do výstavby diaľnic, či iné kapitálové výdavky verejného rozpočtu budú iba sčasti kompenzovať vysoké rasty z predchádzajúcich období. V roku 2009 bol zaznamenaný pokles tvorby hrubého fixného kapitálu o 10,5%. Prepad investícií by sa mal zastaviť v roku 2010, kedy očakávame iba mierny rast na úrovni okolo 4%. Po tomto období očakávame postupné oživenie in-

vestičnej činnosti. Zvrátiť tento trend by mohlo hlavne využitie prostriedkov z NSRR, kde by investície do infraštruktúry pomohli hlavne sektoru stavebníctva.

Najvýznamnejší dopad globálnej hospodárskej krízy zaznamenaná z dôvodu štruktúry slovenského zahraničného obchodu. Extrémny pokles exportu v roku 2009 o 16,5% prekonal iba pokles importu o 17,6%, čo v období krízy viedlo k zmierneniu prepadu HDP, keď bilancia zahraničného obchodu dosiahla prebytok 1,8 mld. Eur. Dvojciferný rast objemu zahraničného obchodu je možné očakávať už v roku 2010 vplyvom mierneho oživenia zahraničného dopytu. Významný vplyv na zmenu exportnej výkonnosti by mala reštrukturalizácia priemyslu smerom k „zeleným technológiám“ kde je možné očakávať najvýznamnejší rozvoj, prípadne orientovanie sa na „striebornú ekonomiku“.

Napriek spomaľovaniu vývoja hlavných zložiek použitia HDP je možné vidieť rastúci trend pri konečnej spotrebe štátnej správy. Rizikovým je možné nenaplnenie očakávaní ohľadne rozpočtových príjmov a súčasné navyšovanie výdavkov SR na úkor deficitu, ktorý bude nutné financovať zvyšovaním štátneho dlhu (graf 8). Dosiahnutie schodku verejných financií pod 3% je naplánované na rok 2012-13, teda k horizontu prognózy.

Graf 4 - Vývoj príjmov, výdavkov (ľavá os) a deficitu štátneho rozpočtu (pravá os), mld. Eur

Prameň: Ministerstvo financií SR a modelové prepočty autorov

Vplyvom výrazne komplikovaného vývoja globálnej ekonomiky nastal v roku 2009 reálny pokles HDP na úrovni 4,7%. V nasledujúcom roku 2010 predpokladáme mierne oživenie ekonomík hlavne v druhej polovici roka, i keď s pretrvávaním niektorých globálnych ekonomických problémov. Ekonomika SR zareaguje na tento stav miernym rastom na úrovni okolo 2,2%. Vplyvom vysokej nezamestnanosti a len postupného zlepšovania situácie na trhu práce môžeme prognózu na ďalšie obdobia charakterizovať ako opatrnú so strednodobým výhľadom rastu HDP v intervale 3 – 5% ročne.

Použitá literatúra:

- [1] BLEHA, B. – VAŇO, B.: Očakávaný demografický vývoj – príčiny, dôsledky, opatrenia. *Forum Statisticum Slovaca* 1/2008, s. 24-30
- [2] HALUŠKA, J. – OLEXA, M.: Analýzy vývoja slovenskej ekonomiky a prognóza jej vývoja do roku 2017. *Forum Statisticum Slovaca* 1/2007, s. 139-148.
- [3] CHAJDIÁK, J.: Východiská pri špecifikácii migrácii. *Forum Statisticum Slovaca* 3/2007, s. 119-123
- [4] KVETAN, V. – MLÝNEK, M. – RADVANSKÝ, M. – PÁLENÍK, V.: Hlavné trendy vo vývoji ekonomiky SR. *Forum Statisticum Slovaca* 1/2007, s. 91-99
- [5] PÁLENÍK, V. – MLÝNEK, M.: Miera zamestnanosti ako štruktúrny ukazovateľ lisabonskej stratégie. *Forum Statisticum Slovaca* 1/2007, s. 100-114
- [6] KVERAN V. – MLÝNEK M. – RADVANSKÝ M.: Model HERMIN, *Ekonomický časopis* roč 54 10/2006, s. 994 - 1008
- [7] RADVANSKÝ M., PÁLENÍK V.: Modelovanie vplyvu NSRR 2007 až 2013 na ekonomiku SR - možné alternatívy, *National and regional economics VII*, Košice, 2008 ISBN 978-80-553-0084-9, s. 727-734
- [8] KVETAN, V.– RADVANSKÝ, M. – PÁLENÍK, V.: Prognóza vývoja ekonomiky SR na roku 2009 – 2015, In. Chajdiak J., - Luha J.: Pohľady na ekonomiku Slovenska 2009, SŠDS, Bratislava, 2009, ISBN 978 – 80 – 88946-48-9
- [9] VAŇO B., BLEHA B.: Prognóza vývoja obyvateľov v okresoch SR do roku 2025, Bratislava, Infostat, 2008

Autormi článku sú

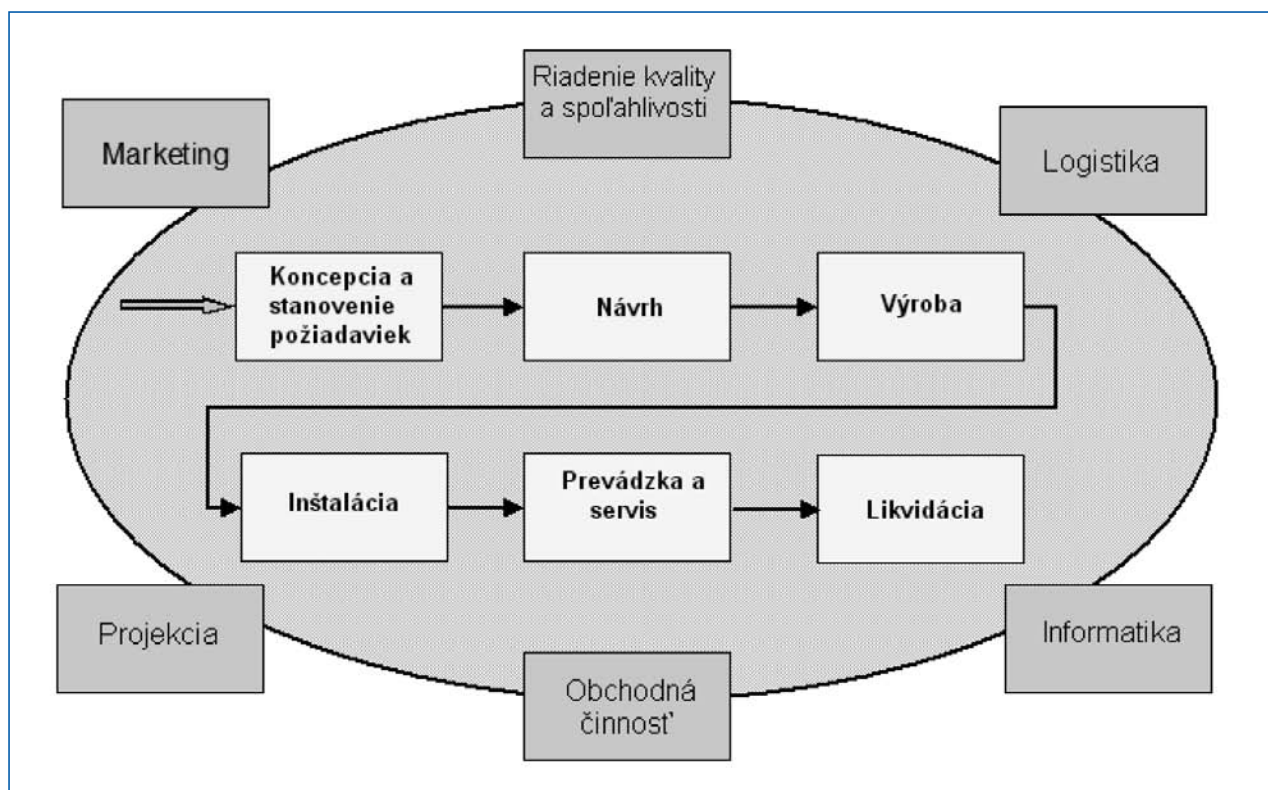
Ing. Marek Radvanský a Ing. Soňa Slobodníková z Ekonomického ústavu SAV

	Skutočnosť					Prognóza						Priemer 2010-15
	mld. EUR			mld. EUR	rast	rasty						
Prognóza zložiek HDP, s.c. 2000	2006	2007	2008	2009		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2010-15
Hrubý domáci produkt	53,5	59,1	62,8	59,9	-4,6%	2,5%	3,3%	4,1%	4,6%	5,0%	5,3%	4,13%
Konečná spotreba domácností	29,4	31,5	33,4	33,2	-0,7%	1,0%	3,1%	5,1%	4,8%	4,5%	4,7%	3,87%
Tvorba hrubého fixného kapitálu	14,3	15,6	15,9	14,2	-10,5%	3,5%	5,1%	5,7%	5,8%	6,3%	6,7%	5,52%
Konečná spotreba verejnej správy	9,9	9,9	10,4	10,7	2,8%	12,0%	4,6%	-2,5%	-2,0%	-0,3%	0,3%	2,02%
Import tovarov a služieb	41,5	45,3	46,7	38,5	-17,6%	10,1%	7,8%	8,0%	9,3%	9,7%	9,9%	9,13%
Export tovarov a služieb	40,9	46,8	48,3	40,3	-16,5%	9,1%	7,1%	8,1%	9,5%	10,3%	10,6%	9,12%
						mld Eur.						
Čistý export	-1,5	6,2	7,0	1,3		0,8	0,4	0,6	1	1,6	2,3	1,12
Trh práce VZPS	2006	2007	2008	2009		2010	2011	2012	2013	2014	2015	Priemer 2010-15
Ekonomicky aktívne obyvateľstvo, tisíc osôb	2 654,8	2 649,2	2 691,3	2690		2 708,30	2 713,30	2 718,70	2 721,30	2 723,00	2 719,90	2717,42
Zamestnaní, tisíc osôb	2 301,4	2 357,3	2 433,8	2365,8	(-68 tis.)	2 370,00	2 411,70	2 451,10	2 486,30	2 516,30	2 540,10	2462,58
					(+66 tis.)							
Nezamestnaní, tisíc osôb	353,4	291,9	257,5	324,2		338,3	301,6	267,7	235	206,7	179,8	254,85
Nezamestnanosť, %	13,3	11	9,6	12,1		12,5	11,1	9,8	8,6	7,6	6,6	9,37
Mzdy	2006	2007	2008	2009		2010	2011	2012	2013	2014	2015	Priemer 2010-15
Priemerná mesačná nominálna mzda, Eur	622,8	668,7	723	744,5	3%	762,1	793,8	826,4	868,6	923,9	991,4	861,03
Rast reálnej mzdy, %	4,20%	5,40%	4,00%	1,40%		0,45%	1,54%	1,55%	2,34%	3,64%	4,58%	2,35%
Rast reálnej produktivity práce, %	4,50%	8,10%	3,50%	-2,20%		2,20%	1,50%	2,40%	3,10%	3,80%	4,30%	2,88%
Index spotrebiteľských cien, inflácia, % (HICP)	2006	2007	2008	2009		2010	2011	2012	2013	2014	2015	Priemer 2010-15
Index spotrebiteľských cien, inflácia, % (HICP)	4,30%	1,90%	3,90%	0,90%		1,70%	2,40%	2,50%	2,70%	2,60%	2,60%	2,42%
Daňové príjmy, mld. Eur	7,7	8,4	8,8	8		8,4	8,9	9,3	9,7	10,1	10,6	9,5
Výdavky ŠR, mld. Eur	10,7	11,5	12,1	13,3		16,2	16,2	16,1	16,4	16,6	16,9	16,4
Deficit ŠR, % GDP	1,8	1,3	1	4,3		6,80%	5,50%	4,20%	3,50%	2,9%	2,2%	4,18%
Deficit ŠR, mld. Eur	1,1	0,8	0,7	2,8		4,5	3,9	3,2	2,8	2,4	2	3,13

Riadenie kvality a spoľahlivosti produktov

Milan Němeček

V tomto príspevku nadviažeme na článok [1], ktorý popisoval všeobecné využitie štatistických metód vo financiách, manažmente a marketingu, a zameriame sa bližšie na aplikáciu štatistických postupov v priebehu riadenia spoľahlivosti.

Prečo riadenie spoľahlivosti?

V dnešnej dobe je spoľahlivosť považovaná za veľmi významný znak kvality produktu. Produktom môže byť myslený buď jeden konkrétny výrobok, služba ponúkaná zákazníkom, alebo dokonca celý rozsiahly priemyselný systém. Parametre kvality (a teda i spoľahlivosti) nepochybne významne ovplyvňujú úspešnosť daného produktu na trhu a jeho výsledný ekonomický prínos. Uvedomme si však, že kvalita a spoľahlivosť nie sú iba ukazovateľmi kvality samotného výrobku alebo služby, ale zároveň aj významne ovplyvňujú celkovú úroveň spoločnosti či distribútora.

Pozrime sa preto na postupy riadenia spoľahlivosti trochu bližšie.

Životný cyklus produktu

Každý produkt má svoj životný cyklus, v ktorom na neho pôsobí značné množstvo variabilných faktorov. V každej etape dochádza k vzájomnej interakcii s okolím, užívateľom, prevádzkovým prostredím a súvisiacimi procesmi v rôznych oblastiach ľudskej činnosti (ekonómia, technika, riadenie výroby, marketing, ľudské zdroje atď.).

Na obrázku 1 je graficky znázornený celý život produktu: od etapy koncepcie a stanovenia požiadava-

viak až po jeho konečnú likvidáciu. Ako je naznačené, v každej zo znázornených fáz môžu na produkt pôsobiť ďalšie činnosti z rôznych odborových sektorov. V reálnom živote sa samozrejme nejedná o žiadnu postupnosť, ale naopak, všetko je prepojené so všetkým. Činnosti v jednotlivých odboroch ovplyvňujú funkčné vlastnosti a kvalitatívne znaky produktu (a tým teda aj jeho technicko-ekonomickú úspešnosť). Na druhú stranu, variabilita produktu, aplikačného prostredia, ekonomických faktorov trhu apod. ovplyvňujú procesy v jednotlivých sektorových oblastiach (napr. financie a ekonomika spoločnosti). Tým je daná komplexnosť riadenia produktu a spoločnosti samotnej.

Využitie dát

Každá spoločnosť zhromažďuje veľké množstvo dát z rôznych profesijných oblastí i čiastkových činností (riadenie výrobných linky, stav skladových zásob, trend predaja atď.). Relevantné informácie z týchto údajov by mali byť následne využité na všetkých stupňoch riadenia a rozhodovania. Najmä v „surových“ dátach sú totiž skryté informácie o správaní produktu, čiastkových aktivitách i celom procese výroby. Bohužiaľ, v súčasnej dobe je väčšina spoločností zahltená dátami a nestíha ich spracovať v optimálnej dobe.

Zber akýchkoľvek údajov je vždy pomerne nákladná vec. Ako z nich teda vydolovať maximum? Vzhľadom k premenlivosti a prítomnosti „šumu“ v jednotlivých záznamoch nám nezostáva nič iné ako použiť metódy štatistického spracovania dát a data miningu. Získané výsledky je možné potom použiť nielen k poznaniu ale aj k prediktívnym účelom, napríklad na predikciu poruchy výrobku alebo k optimalizácii proaktívnej údržby (predchádzanie poruchám včasnou údržbou) apod.

Aplikácie štatistických metód v riadení spoľahlivosti

Riadenie kvality je veľmi rozsiahly a komplexný proces a len samotný náčrt využitia štatistických metód bohužiaľ značne presahuje priestor pre tento článok. V ďalšom texte sa preto zameriame výlučne na riadenie spoľahlivosti. O ostatných oblastiach riadenia kvality totiž existuje podstatne viac publikácií a článkov. Ďalšou motiváciou je tiež fakt, že parametre spoľahlivosti výrobku a hodnotenie nákladov jeho životného cyklu je čoraz viac v pozornosti ako zákazníkov, tak aj výrobcov a distribútorov. Príkladom môže byť predlžovanie dvojročnej záručnej doby na trojročnú alebo päťročnú. Znalosť paramet-

rov spoľahlivosti produktu nám tiež umožňuje lepšie zostaviť model rozloženia finančných nákladov v priebehu celého života produktu, vykonať optimalizáciu produktu samého, súvisiacich procesov, alebo spriesniť plánovanie výdavkov, investícií apod.

Riadenie kvality a spoľahlivosti produktu je nekončiaci proces a nemôže z neho byť vylúčená akákoľvek súvisiaca činnosť. Ak k tomu dôjde, je proces neúčinný a tým pádom plytváme finančnými, materiálnymi i ľudskými zdrojmi. Akákoľvek činnosť s nízkym stupňom kvality v akomkoľvek období života produktu môže daný výrobok (resp. službu) veľmi účinne degradovať. To sa potom následne prejaví na spokojnosti našich zákazníkov a zisku spoločnosti. Je preto potrebné venovať patričnú pozornosť všetkým fázam riadenia kvality a pokiaľ možno aplikovať metódy spracovania dát.

Popis vybraných etáp života výrobku

Ako už bolo povedané vyššie, podrobný opis všetkých etáp (obrázok 1) a príslušných štatistických postupov je bohužiaľ nad rámec tohto textu. Obmedzíme sa preto len na ukážku niektorých. Stručne tu popíšeme etapu návrhu, výroby a prevádzky a servisu produktu. Prípadný záujemca o túto tematiku nájde viac informácií v rozšírenej verzii tohto článku uverejneného na internetovej stránke spoločnosti StatSoft, vid [4].

Návrh. Cieľom tejto etapy je vytvoriť návrh produktu, ktorý by spĺňal technické požiadavky ustanovené v etape Konceptia a stanovenie požiadaviek, jeho schválenie a zavedenie do štandardnej produkcie. Činnosti uskutočnené (i neuskutočnené) v tejto a v predchádzajúcej etape sa dosť významne podieľajú na kvalite výsledného produktu. V rámci tejto etapy by sa mali vykonávať najmä skúšky životnosti rizikových prvkov navrhovaného produktu, vyhodnotenie laboratórnych, skúšobných a overovacích prevádzok a vyhodnotenie efektívnosti testovania.

Výroba. V tejto etape je produkt vyrobený podľa príslušnej dokumentácie a noriem, je vykonaná jeho funkčná kontrola a zahorenie. Sú vykonávané opravy produktov alebo ich komponentov, vlastných náhradných dielov alebo je zabezpečený autorizovaný servis nakupovaných komponentov. Kontrola procesov je vykonávaná metódami z oblasti riadenia kvality. Základným cieľom je udržať stabilitu a rozptyl produkcie v prípustných medziach (štatisticky zvládnutý proces) a taktiež zároveň poznanie rôznych vplyvov na spoľahlivosť a kvalitu produktu. Z dôležitých postupov v tejto fáze uveďme analýzu procesov (procesy riadenia kvali-

ty) a monitorovanie kritických prvkov a účinnosti nápravných opatrení.

Prevádzka a servis. Počas tejto etapy je produkt prevádzkovaný v rámci jeho technických podmienok alebo špecifikácie, je vykonávaná jeho údržba, analýza porúch a ich vyhodnotenia, sú vykonávané opatrenia na odstránenie ložísk problémov, optimalizácia súvisiacich procesov. Cieľom je udržanie kvality a spoľahlivosti produktu. Táto etapa okrem iného zahŕňa získanie a udržanie kontroly nad spoľahlivosťou a kvalitou produktov, spresnenie hodnotenia nákladov životného cyklu, technicko-ekonomickú optimalizáciu údržby výrobku, predchádzanie porúchám jeho funkcie a optimalizáciu logistiky.

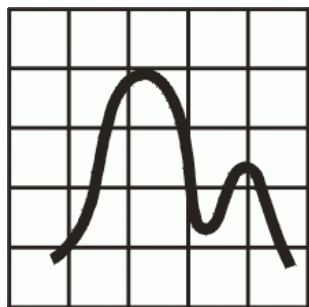
Záver

Je na každej spoločnosti, do akej miery chce využívať informácie uložené vo svojich dátach v jednotlivých stupňoch svojho rozhodovania. Dôležité je aspoň vedieť, že existujú prostriedky a postupy, ktoré umožňujú vydolovať z údajov potrebné informácie o správaní daného výrobku, oblasti trhu, vplyvu ľudského faktora či potrebách zákazníkov. Iste nemožno očakávať, že vybudovanie alebo zlepšenie existujúceho spracovania dát a toku informácií možno dosiahnuť bez finančných prostriedkov. Avšak akákoľvek investícia by sa mala prejaviť ziskom spoločnosti. Je možné preukázať, že v drvivej väčšine prípadov každá firma, ktorá dokázala pokročiť vo využití svojich

dát, na to „doplatila“ zvýšením produkcie v objeme, tak aj zavedením väčšieho počtu nových výrobkov alebo služieb na trh. Rád by som tu uviedol jeden z príkladov, s ktorými som sa osobne stretol. Jedná sa o českú firmu z odboru elektro a strojárstvo so 125 zamestnancami. V jej prípade nastala do dvoch rokov plná návratnosť rozsiahlej investície a do piatich rokov sa firma rozrástla na 197 zamestnancov, pretože už nebolo možné v súčasnom počte pracovníkov zvládnuť dopyt. A tieto čísla myslím hovoria za všetko.

- [1] RNDr. Šárka Došlá, Využitie štatistických metód vo financiach, managemente a marketingu, Finančný manažér 1/2010.
- [2] Ing. Milan Němeček, Ing. René Kolliner, Spoľahlivosť produktu a jeho kritické prvky, prednáška na SYMA, marec 2010 v Českej spoločnosti pre kvalitu.
- [3] Ing. Milan Němeček, Štatistické vyhodnotenie spoľahlivosti, StatSoft, 2008.
- [4] Ing. Milan Němeček, Riadenie kvality a spoľahlivosti produktov (rozšírená verzia), http://www.statsoft.cz/file1/PDF/rizeni_jakosti_a_spolehlivosti.pdf

Autorom článku je Ing. Milan Němeček, externý lektor a konzultant spoločnosti StatSoft CR

StatSoft®

Získavanie finančných prostriedkov európskych podnikov

Terézia Vysocká, Katarína Čulková, Adriana Csikósová

V súčasnom dynamicky sa meniacom prostredí je nepretržitá snaha o zvyšovanie efektívnosti a výkonnosti firiem. Bez aplikovania vhodných nástrojov nie je možné udržať, resp. zlepšiť postavenie firmy na trhu nielen regionálnom, slovenskom ale v mnohých prípadoch aj európskom. Neustále je potrebné analyzovať nielen samotný podnik, jeho výsledky hospodárenia ale aj postavenie na trhu. Podnik musí sledovať a posudzovať svoju výkonnosť. Táto je do značnej miery ovplyvnená možnosťou získania finančných prostriedkov a ich následného efektívneho využitia. Predkladaný článok uvádza možnosti získania finančných prostriedkov v podnikoch, hospodáriacich v rámci EÚ, príležitosti, hrozby a riziká, súvisiace so získavaním finančných prostriedkov, ako aj návrh doporučení pri predkladaní žiadostí o nenávratný finančný príspevok.

Hospodársky a sociálny pokrok a neustále zlepšovanie životných a pracovných podmienok sú základnými cieľmi Európskej únie. Zo skúsenosti vieme, že integrácia poskytuje Európe omnoho lepšie podmienky pre vytváranie nových pracovných miest a trvalo udržateľný rast. Podporovanie podnikateľského ducha, inovácií, rozvoja miest a regiónov posilní celkové hospodárstvo Európy. Celkový rast a rozvoj zároveň musí byť udržateľný v záujme celkovej prosperity nielen podnikateľov ale hlavne obyvateľov a životného prostredia.

Finančná podpora

Finančná podpora EÚ určená pre malé podniky je dvojaká: priama a nepriama. Za pojmom nepriama podpora sa skrýva lepší prístup k pravidelným obchodným investíciám a kapitálu, zatiaľ čo priama podpora obvykle znamená spolufinancovanie činností v rámci projektov.

↳ Nepriama podpora

Nepriama podpora sa poskytuje prostredníctvom finančných sprostredkovateľov, ktorí kombinu-

jú finančné prostriedky EÚ s vlastnými produktmi a službami. Napriek tomu, že malé podniky nezískavajú finančné prostriedky priamo, táto podpora im pomáha financovať investície. Medzi príklady nepriamej podpory patria záručné systémy, vlastný kapitál a mezanínové financovanie.

Nepriama podpora sa poskytuje prostredníctvom rámcového programu EÚ pre konkurencieschopnosť a inovácie (CIP) a predovšetkým prostredníctvom programu pre podnikanie a inováciu (EIP).

Program pre podnikanie a inováciu spravuje v mene Európskej komisie Európsky investičný fond, ktorý priamo spolupracuje s finančnými sprostredkovateľmi, ako sú záručné spoločnosti, fondy rizikového kapitálu a finančné inštitúcie špecializujúce sa na mezanínové financovanie. Tieto subjekty musia preukázať, že na seba berú v porovnaní s bežnou praxou ďalšie riziko.

V rozpätí rokov 2007 - 2013 sa na európsky trh prostredníctvom finančných sprostredkovateľov vlieje viac ako 1 miliarda eur. Vďaka programu CIP by sa k finančným prostriedkom malo dostať približne 500 000 podnikov.

↳ Priama podpora

Prostredníctvom finančných sprostredkovateľov sa poskytujú aj prostriedky z iniciatívy JEREMIE (iniciatíva spoločných európskych zdrojov pre mikropodniky, malé a stredné podniky), ktorá je súčasťou štrukturálnych fondov EÚ. Iniciatíva umožňuje lepší prístup k financiám pre malé a stredné podniky na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni jednotlivých členských štátov. Podniky získavajú financie prostredníctvom bánk a fondov rizikového kapitálu, ktoré sú prítomné v danom regióne. Vnútroštátne orgány tak môžu vytvárať finančné nástroje s podporou Európskeho investičného fondu. Vnútroštátne a miestne riadiace orgány poskytujú informácie o sprostredkovateľoch v každom regióne.

Podniky môžu požiadať o priamu podporu - obvykle vo forme dotácií, ktoré pokrývajú časť projektových nákladov - na jednom kontaktnom mieste.

Podnik môže o podporu požiadať reagovaním na výzvu na predloženie návrhov. Následne prebehne vyhodnotenie projektov a úspešní uchádzači získajú finančné prostriedky.

Programy EÚ

- **Výskum a vývoj: Siedmy rámcový program (7RP)**
Tento rozsiahly program v správe Európskej komisie zahŕňa všetky finančné prostriedky určené na projekty spojené s výskumom.
Rozpočet programu na roky 2007 - 2013 predstavuje približne 50 miliárd eur, z ktorých 15 % by sa malo investovať do malých a stredných podnikov.
- **Vzdelávanie a odborná príprava: Program celoživotného vzdelávania**
Z rozpočtu programu celoživotného vzdelávania, ktorý na roky 2007 - 2013 predstavuje takmer 7 miliárd eur, sa financujú vzdelávacie aktivity pre všetky vekové kategórie na pracovisku (napr. program Leonardo da Vinci), ale aj mimo neho. Za správu centralizovanej činnosti programu (decentralizovaná je tá, ktorú spravujú vnútroštátne agentúry) je zodpovedná Výkonná agentúra pre vzdelávanie, audioviziu a kultúru.
- **Životné prostredie: LIFE+**
Pre program LIFE+, ktorý poskytuje osobitnú podporu environmentálnym projektom a projektom na ochranu prírody, je na roky 2007 - 2013 určený rozpočet 2,1 miliardy eur. Spravuje ho Európska komisia.
- **Energia: Inteligentná energia - Európa**
Prostriedky z tohto programu sú určené na zlepšenie európskeho trhu s energiou, na zefektívnenie využívania energie a podporu používania obnoviteľných zdrojov energie. Tento program je súčasťou programu CIP a na roky 2007 - 2013 je naň vyčlenených 730 miliónov eur. Projekty a podujatia financované v rámci programu spravuje Výkonná agentúra pre konkurencieschopnosť a inovácie.
- **Program Inteligentná energia – Európa**
Doprava: Marco Polo - cieľom programu Marco Polo je podpora udržateľnej a hospodárnej dopravy, podpora nových riešení, ako sú napr. „národné diaľnice“ a opatrenia proti preťaženiu.
Rozpočet 400 miliónov eur na roky 2007 - 2013 je určený aj pre krajiny susediace s Európskou úniou. Za jeho správu zodpovedá Výkonná agentúra pre konkurencieschopnosť a inovácie.
- **Programy cezhraničnej spolupráce**
Programy cezhraničnej spolupráce poskytujú priestor a možnosť pre získanie nenávratných fi-

nančných prostriedkov z EÚ na financovanie aktivít smerujúcich k rozvoju a prehĺbeniu sociálnej a ekonomickej spolupráce medzi regiónmi a zároveň zabezpečiť ich rozvoj.

Vzhľadom k charakteristickým historickým, kultúrnym a náboženským väzbám v programovom území a spoločnými geografickými, ekologickými črtami je tu príležitosť pre regióny a konečných žiadateľov realizovať svoje kľúčové zámery a aktivity v spolupráci s cezhraničným partnerom a tým nielen získať tak nevyhnutné finančné prostriedky hlavne v období hospodárskej krízy na pokrytie nevyhnutných nákladov pre svoje zámery, ale zároveň zúčastniť sa na napredovaní v celkovom rozvoji regiónu.

Slovenskí žiadatelia sú oprávnení požiadať o nenávratný finančný príspevok prostredníctvom nasledovných programov:

- Programu cezhraničnej spolupráce ENPI Maďarsko – Slovensko – Rumunsko – Ukrajina 2007 – 2013,
- Programu cezhraničnej spolupráce Maďarská republika – Slovenská republika 2007 – 2013,
- Programu cezhraničnej spolupráce Česká republika – Slovenská republika 2007 – 2013,
- Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2007 – 2013,
- Programu cezhraničnej spolupráce Slovensko - Rakúsko 2007 – 2013,
- Program Central Europe 2007-2013 (Stredná Európa),
- Program Southeast Europe 2007-2013 (Juhovýchodná Európa),
- INTERREG IVC a INTERACT II

Hlavné ciele cezhraničnej spolupráce v programovom období 2007 - 2013 podľa nariadenia EP a Rady (ES) č. 1080/2006 z 5. júla 2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja je podpora zameraná najmä na:

- rozvoj cezhraničných hospodárskych, sociálnych a environmentálnych činností prostredníctvom spoločných stratégií trvalo udržateľného územného rozvoja, a najmä prostredníctvom podpory podnikania, najmä rozvoja MSP, cestovného ruchu, kultúry a cezhraničného obchodu;
- podporu a zlepšenia spoločnej ochrany a správy prírodných a kultúrnych zdrojov, ako aj prevencie prírodných a technických rizík;
- podporu prepojenia medzi mestskými a vidieckymi oblasťami;

- zníženie izolovanosti zlepšením prístupu k dopravným, informačným a komunikačným sieťam a službám, ako aj cezhraničných vodných, odpadových a energetických systémov a zariadení;
- rozvoj spolupráce, kapacity a spoločného využívania infraštruktúr, najmä v zdravotníctve, kultúre, cestovnom ruchu a školstve.

Štrukturálne fondy

Čerpanie finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov sa realizuje prostredníctvom 11 operačných programov v rámci jednotlivých cieľov kohéznej politiky EÚ.

Nárok na využívanie štrukturálnych fondov majú iba členské krajiny EÚ. Programujú sa na sedemročné obdobia (súčasnou programovacou periódou je obdobia 2007 až 2013). Slovenská republika mohla zo štrukturálnych fondov na skrátené programové obdobia (2004 - 2006) čerpať 1,05 mld. eur (v stálych cenách roku 1999), v rokoch 2007-2013 je to pre ESF a ERDF 7,68 mld. eur (v bežných cenách).

Hlavnými finančnými nástrojmi európskej regionálnej politiky sú dva štrukturálne fondy:

- Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRD/ERDF)
- Európsky sociálny fond (ESF)

➔ *Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (OP KaHR)* je súčasťou 11 operačných programov Národného strategického referenčného rámca 2007-2013 a vláda ho schválila v decembri 2006. Následne ho SR predložila v marci 2007 Európskej komisii.

Prioritne je zameraný na podporu konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií a priestor dostane vedomostná ekonomika.

Je spolufinancovaný z ERDF približne 772 mil. eur. Zameraním program nadväzuje na Sektorový operačný program Priemysel a služby (SOP PaS), ktorý sa týka skráteného programového obdobia 2004-2006. Rovnako ako OP KaHR sa týkal priemyslu a vybraných služieb (cestovný ruch a obchod). Z tohto obdobia tiež vyplynulo, že pre rast ekonomiky SR a nárast zamestnanosti, ako aj pre zavádzanie inovácií, udržateľný rast a zvýšenie konkurenčnej schopnosti priemyslu a služieb je potrebné podporovať aktivity zamerané predovšetkým na:

- transfer inovatívnych technológií,
- zvýšenie inovačnej aktivity v podnikoch a vyššie uplatňovanie výsledkov výskumu a vývoja do inovačného procesu,

- posilnenie spolupráce podnikov s výskumnými a vývojovými inštitúciami a univerzitami,
- zlepšenie infraštruktúry pre podnikanie,
- aktivity spojené s budovaním manažérstva kvality, ochranou priemyselného vlastníctva a certifikáciou výrobkov.

Hlavným cieľom programu je „zabezpečenie trvalo udržateľného hospodárskeho rastu a zamestnanosti“. Aktivity budú zamerané na priemysel a služby podnikateľom, energetické projekty a cestovný ruch.

Riadiacim orgánom OP KaHR je Ministerstvo hospodárstva SR, sprostredkovateľmi v rámci opatrení a podopatrení bude štvorica štátnych agentúr - SARIO, NADSME, SIEA a SACR.

Štruktúra programu sa opiera o dve prioritné osi s ich opatreniami a podopatreniami. Prioritnými osami sú:

- I. Inovácie a rast konkurencieschopnosti
- II. Energetika
- III. Cestovný ruch
- IV. Technická pomoc

Kohézny fond

Kohézny fond (KF, Cohesion Fund) je jedným z mladších eurofondov a vznikol až v 90. rokoch 20. storočia ako mimoriadny fond solidarity pre štyri najmenej prosperujúce členské štáty: Grécko, Portugalsko, Írsko a Španielsko.

Týmto najmenej prosperujúcim štátom (ich HDP na obyvateľa bol nižší ako 90% vtedajšieho priemeru EÚ) mal pomôcť zapojiť sa do hospodárskej aj menej únie. Portugalsko, Grécko, Írsko i Španielsko dokázali vďaka jeho pomoci splniť prísne konvergenčné kritériá a vstúpili do eurozóny. S výrazným príspevom týchto prostriedkov výrazne vybudovali a modernizovali infraštruktúru. Írsko sa stalo dokonca tak úspešné, že je na 2. mieste v rámci porovnania HDP terajšej EÚ-27.

Oblasti podpory

Pomoc z fondu sa poskytuje na základe potrieb investícií a infraštruktúry osobitných pre každý členský štát na akcie v týchto oblastiach:

- transeurópske dopravné siete, najmä prioritné projekty spoločného záujmu vymedzené v rozhodnutí č. 1692/96/ES;
- životné prostredie v rámci priorit politiky Spoločenstva v oblasti ochrany životného prostredia podľa politiky a akčného programu v oblasti životného prostredia.

Fond môže pôsobiť aj v oblastiach, ktoré súvisia s trvalo udržateľným rozvojom a jednoznačne

prospievajú životnému prostrediu, t. j. energetická efektívnosť a obnoviteľné zdroje energie a v oblasti dopravy mimo oblasti transeurópskych sietí, železničná, riečna a námorná doprava, intermodálne dopravné systémy a ich vzájomná interoperabilita, riadenie cestnej, námornej a leteckej dopravy, environmentálne vhodná mestská doprava a verejná doprava.

KF na Slovensku v rokoch 2007-2013

V súlade s návrhom Národného strategického referenčného rámca SR 2007-2013 schváleného vládou 6. decembra 2006, je pomer prostriedkov z KF na Slovensku priaznivejší v prospech dopravnej infraštruktúry – 2,30 mld eur/60%) oproti prostriedkom pre životné prostredie (1,57 mld eur/40%).

Kohézny fond spolufinancuje dva najväčšie operačné programy Národného strategického referenčného rámca 2007-2013:

- Operačný program Životné prostredie (1,8 mld. eur v bežných cenách),
- Operačný program Doprava (3,21 mld. eur v bežných cenách).

Riadiacimi orgánmi pre uvedené programy sú Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR a Ministerstvo životného prostredia SR.

Príležitosti, hrozby a riziká súvisiace so získavaním finančných prostriedkov

Z dôvodu neustálej konkurencie je nutné, aby podniky nastagnovali a prejavili svoju flexibilitu. Manažment podniku musí byť dobre sofistikovaný a nestále musí sledovať nové trendy y vývoj trhov a konkurencie. V súčasnej dobe modernizácie a techniky, je nevyhnutné aby podniky zavádzali do svojej činnosti rôzne inovačné procesy a technológie.

Aj slovenské podniky majú niekedy dobré nápady a rady, ktoré by zabezpečili jeho rozvoj, prípadne vývoj nových produktov. No na všetko potrebujú peniaze. Využívanie *cudzích finančných zdrojov* - *eurofondov* so sebou prináša možnosť zrealizovať svoje nápady a sny, ale aj mnoho obštrukcií. Na ich prekonanie alebo odstránenie podnikateľ potrebuje odborné znalosti, resp. odborných konzultantov, ktorí mu pomôžu zorientovať sa v tejto problematike a nastaviť postupy tak, aby podnikateľ – žiadateľ podal taký projekt, ktorý bude mať šance na úspešné schválenie. Môžeme povedať že eurofondy sú byrokratický nástroj.

Hrozby, riziká a komplikácie:

Proces spracovania žiadosti o nenávratný príspe-

vok, samotné predkladanie žiadostí, schvaľovací proces a implementácia je poznamenaný veľkou náročnosťou, odbornosťou a trpezlivosťou.

Komplikovanosť, pomalosť a papierovanie sa často v praxi preukazuje viacs mesačným čakaním na preplatenie faktúr pri forme refundácie finančných nákladov. Na to musí byť žiadateľ pripravený a mať dostatok finančných zdrojov na vykrytie tohto obdobia.

Výhody európskej spolupráce

- poskytnutie dodatočných zdrojov pre rozvoj firmy,
- prístup k novým technológiám,
- prístup k know – how,
- vytvorenie siete spolupracujúcich podnikov a inštitúcií,
- vybudovanie osobných kontaktov,
- vytvorenie platformy pre rozvoj ďalších aktivít.

Eurofondy môžeme považovať za vítanú možnosť znižovania podnikateľského rizika. Musím poznamenať, že komplikácie, ktorá sprevádzajú schvaľovanie a čerpanie prostriedkov patria k zložitému mechanizmu získania nenávratných finančných prostriedkov.

Návrh odporúčaní pri predkladaní žiadostí o nenávratný finančný príspevok

- dodržanie oprávnenosti územia,
- súlad s definovaným oprávneným žiadateľom,
- splnenie princípu podmienok spolupráce,
- zdefinovanie typu projektu,
- zhodnotenie dosahu,
- zvolenie prípadného partnerstva – partnerstvo by malo byť vybalansované
- navrhované aktivity musia byť v súlade s indikativným zoznamom aktivít,
- cieľ projektu musí smerovať k naplneniu špecifických a celkového cieľa programu,
- cieľ projektu musí smerovať k naplneniu plánovaných – strategických cieľov žiadateľa,
- zabezpečenie zdrojov pre spolufinancovanie projektu (co – funding),
- vypracovanie základného formulára žiadosti,
- spracovanie rozpočtu projektu v súlade s výškou alokovaných finančných prostriedkov na jednej projekt,
- zdefinovať len oprávnené položky rozpočtu,
- zostaviť silný manažmentu projektu,
- zdefinovať jasný a dostatočný plán využitia výsledkov
- doloženie všetkých povinných príloh projektového spisu bezchybne vyplnených,

- podpísané všetky povinné prílohy
- podanie kompletnej projektovej žiadosti v termíne podania zverejneným riadiacim orgánom .

Záver

Priaznivé podnikateľské prostredie je základným predpokladom dlhodobej konkurencieschopnosti a rastu každej ekonomiky a zároveň regionálneho rozvoja. Európsku úniu môžeme chápať ako podnikateľské prostredie, ktoré ma jasné a stabilné pravidlá, efektívne zabezpečuje ich dodržiavanie všetkými účastníkmi trhu a eliminuje prípadné obštrukcie zároveň znižuje administratívne prekážky a požiadavky smerom k podnikateľom.

Priaznivé trhové prostredie sa vyznačuje: slobodným a flexibilným priestorom vstupu na trh a výstupu z trhu, znižovaním regulačných prekážok, ochranou vlastníctva. Rámec pre tvorbu a podporu podnikateľského prostredia upravuje viacero strategických a koncepcných dokumentov, ktoré obsahujú špecifické ciele, nástroje a opatrenia so zámerom odstránenia prekážok a zlepšovania podmienok pre podnikanie. Tieto nástroje EÚ sú premietnuté do nástrojov jednotlivých krajín EÚ a to zaručuje podnikateľom a podnikom voľný pohyb na európskom trhu.

POUŽITÁ LITERATÚRA:

- [1] Európska komisia: na ceste k rastu, Ekonomika EÚ, Brusel, 2004.
- [2] Národná agentúra na rozvoj malého a stredného podnikania: Konkurencieschopnosť malých a stredných podnikov, Bratislava 2003.
- [3] European commission –Eurostat: European economic statistics, Luxembourg, 2009.
- [4] Naščáková, J., Weiss, E., Mixtaj, L.: Hodnotenie výkonnosti systému manažérstva kvality v podmienkach výrobného podniku. In: Acta Montanistica Slovaca. Roč.13, č.3 (2008), s. 326-332. Internet: <<http://actamont.tuke.sk/pdf/2008/n3/6nascakova.pdf>> ISSN 1335-1788.
- [5] Národný strategický referenčný rámec SR v programovom období 2007-2013
- [6] www.euroinfo.gov.sk
- [7] www.eurodotacie.eu
- [8] www.nadme.sk
- [9] www.europa.eu.int
- [10] www.podnikova-ekonomika.cz

Autori článku sú Doc. Ing. Katarína Čulková, PhD., Ing. Terézia Vysocká, Prof. Ing. Adriana Csikósová, CSc. z Ústavu podnikania a manažmentu, F BERG, Technická univerzita v Košiciach

Nárast počtu bankrotov a neuhradených záväzkov pokračuje aj v prvom kvartáli roku 2010

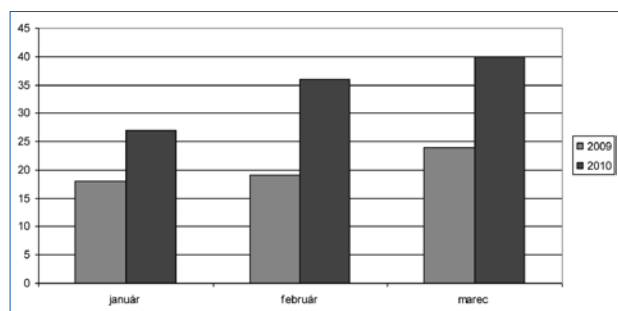
Jana Marková

Aj keď vývoj niektorých makroekonomických ukazovateľov naznačuje, že ekonomika ako celok prekonala hospodársku krízu a od začiatku roku 2010 dochádza k jej oživeniu, stále pokračuje nárast počtu bankrotov a neuhradených záväzkov obchodných spoločností a fyzických osôb podnikateľov.

Vyhlásené konkurzy

Za prvé tri mesiace roku 2010 sme zaznamenali celkovo 103 vyhlásených konkurzov, čo predstavuje oproti 61 vyhláseným konkurzom za rovnaké obdobie v roku 2009 nárast o 68,9% a oproti 87 vyhláseným konkurzom za posledné tri mesiace roku 2009 nárast o 18,4%.

Graf č. 1: Počet vyhlásených konkurzov za prvé tri mesiace roku 2009 a 2010

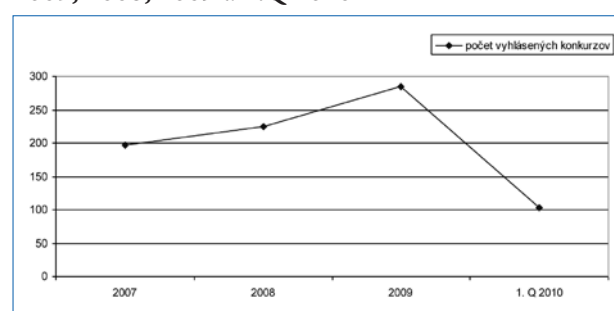
Zdroj: Univerzálny register Plus SR, SCB – Slovak Credit Bureau, s.r.o.

Tento vývoj signalizuje pokračovanie situácie z roku 2009, kedy bolo 285 vyhlásených konkurzov, čo v porovnaní s rokom 2008 s 225 vyhlásenými konkurzmi predstavovalo nárast o 26,7%. Zvyšovanie počtu vyhlásených konkurzov pripisujeme predovšetkým dôsledkom globálnej hospodárskej krízy,

ktorá sa v podmienkach SR prejavila okrem iného vo výraznom poklese rastu ekonomiky. Domnievame sa, že počet bankrotov by bol vyšší, keby doposiaľ platné konkurzné právo, podľa nášho názoru, jednostranne nezvýhodňovalo dlžníkov pred veriteľmi. Ukazuje sa, že najmä podmienky preukázania úpadku dlžníka sú vážnou prekážkou v podávaní návrhov na vyhlásenie konkurzu, čo neprispieva k znižovaniu podnikateľského rizika.

Náš názor sa opiera aj o štatistiku počtu vyhlásených konkurzov v roku 2007, kedy bolo iba 197 vyhlásených konkurzov, čo je o 28 menej ako v roku 2008 a o 88 menej ako v roku 2009.

Graf č. 2: Počet vyhlásených konkurzov za roky 2007, 2008, 2009 a 1. Q 2010

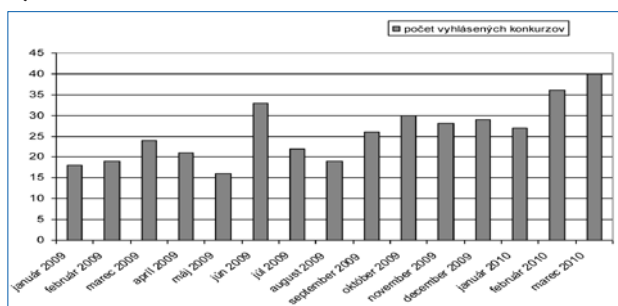

Zdroj: Univerzálny register Plus SR, SCB – Slovak Credit Bureau, s.r.o.

Napriek celkovému nárastu množstva vyhlásených konkurzov v roku 2009 boli dynamika v zmenách ich počtu (týka sa to aj prvých troch mesiacov roku 2010) a tendencia vývoja (medzimesačné nárasty striedali poklesy) medzi jednotlivými mesiacmi rozdielne. V roku 2009 bolo viac konkurzov – 154 vyhlásených v druhom polroku, oproti 131 vyhlásených

ným konkurzom v prvých šiestich mesiacoch roku, pričom najvyšší počet (33) sme zaznamenali v mesiaci jún. Ešte väčší počet vyhlásených konkurzov bol v dvoch mesiacoch roku 2010 – vo februári 36 a v marci 40. Pokiaľ by sa zachovalo rovnaké rozloženie počtu vyhlásených konkurzov v roku 2010 ako v roku 2009, mohli by sme čisto hypoteticky predpokladať, že v tomto roku bude vyhlásených viac ako 400 konkurzov.

Graf č. 3: Počet vyhlásených konkurzov v jednotlivých mesiacoch roku 2009 a 1. Q 2010

Zdroj: Univerzálny register Plus SR, SCB – Slovak Credit Bureau, s.r.o.

Nie vo všetkých odvetviach našej ekonomiky sa dôsledky krízy prejavili rovnako, čo sa okrem iné-

ho odrazilo v rozdielnom počte vyhlásených konkurzov, ako aj v rozdielnom podiele počtu vyhlásených konkurzov k počtu subjektov s rovnakým predmetom činnosti. V tabuľke č. 1. uvádzame zostupné poradie sekcií (zospúení ekonomických činností podľa Štatistickej klasifikácie ekonomických činností) za rok 2009 od sekcie s najväčším podielom vyhlásených konkurzov po sekciu s najmenším podielom. Ako vyplýva z tabuľky, vysoký počet vyhlásených konkurzov v sekcii automaticky neznamená, že táto sekcia bola najviac postihnutá krízou v podobe bankrotov. Prvá sekcia čo do množstva vyhlásených konkurzov – veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov bola podľa podielu vyhlásených konkurzov až piata zo štrnástich sekcií, v ktorých bol v roku 2009 vyhlásený konkurz aspoň na jeden subjekt.

V nasledovných siedmych sekciách nebol v roku 2009 vyhlásený konkurz ani na jeden subjekt: dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (sekcia D); dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov (sekcia E); verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (sekcia O); vzdelávanie (sekcia

Tabuľka č. 1: Poradie sekcií podľa podielu vyhlásených konkurzov v roku 2009*

kód sekcie	názov sekcie	počet subjektov v sekcii	počet vyhlásených konkurzov	% podiel na počte subjektov v sekcii
B	Ťažba a dobývanie	253	2	0,791
H	Doprava a skladovanie	23.812	26	0,109
C	Priemyselná výroba	95.250	86	0,090
N	Administratívne a podporné služby	23.414	13	0,056
G	Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	193.395	87	0,045
I	Ubytovacie a stravovacie služby	24.741	8	0,032
F	Stavebníctvo	118.610	28	0,024
L	Činnosti v oblasti nehnuteľností	22.309	5	0,022
M	Odborné, vedecké a technické činnosti	71.937	16	0,022
A	Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a rybolov	32.683	6	0,018
K	Finančné a poisťovacie činnosti	11.402	2	0,018
J	Informácie a komunikácia	19.382	3	0,015
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	14.784	1	0,007
S	Ostatné činnosti	48.756	1	0,002

* v štatistike nie sú zahrnuté obchodné spoločnosti a fyzické osoby živnostníci, ktorí nemali uvedený predmet svojej činnosti kódom SK NACE

Zdroj: Univerzálny register Plus SR, SCB – Slovak Credit Bureau, s.r.o.

P); umenie, zábava a rekreácia (sekcia R); činnosti domácností ako zamestnávateľov; nediferencované činnosti v domácnostiach produkujúce tovary a služby na vlastné použitie (sekcia T); činnosti extrateritoriálnych organizácií a združení (sekcia U).

V prvých troch mesiacoch roku 2010 sa poradie polovice sekcií zmenilo, avšak pozícia prvých troch sekcií s najväčším podielom vyhlásených konkurzov ostala zachovaná. Údaje o vývoji podielu vyhlásených konkurzov v 1. Q roku 2010 sú uvedené v tabuľke č. 2. V sekciách ktoré v tabuľke absentujú (8 sekcií), nebol vyhlásený ani jeden konkurz. Rovnako ako v roku 2009, prvá sekcia čo do počtu vyhlásených konkurzov – veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov, nebola v prvom kvartáli 2010 podľa podielu vyhlásených konkurzov na prvom mieste, ale

bola štvrtá z trinástich sekcií, v ktorých bol vyhlásený konkurz aspoň na jeden subjekt.

Nie len v rámci jednotlivých odvetví, ale aj v rámci regiónov sme zaznamenali rozdielne dopady krízy v počte a v podiele počtu vyhlásených konkurzov k počtu subjektov, realizujúcich svoju podnikateľskú činnosť v danom regióne.

V tabuľke č. 3 uvádzame poradie krajov za rok 2009 od kraja s najväčším podielom vyhlásených konkurzov po kraj s najnižším podielom. Prešovský kraj, ktorý mal najvyšší počet vyhlásených konkurzov, bol podľa ich podielu na druhom mieste. Najlepšia situácia bola v Nitrianskom kraji, ktorý mal najnižší počet ako aj podiel vyhlásených konkurzov.

V prvých troch mesiacoch roku 2010 sa poradie väčšiny krajov (okrem Prešovského a Nitrianskeho)

Tabuľka č. 2: Poradie sekcií podľa podielu vyhlásených konkurzov v 1. Q 2010*

kód sekcie	názov sekcie	počet subjektov v sekcii	počet vyhlásených konkurzov	% podiel na počte subjektov v sekcii
B	Ťažba a dobývanie	256	1	0,391
H	Doprava a skladovanie	23.830	9	0,038
C	Priemyselná výroba	94.431	29	0,031
G	Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	192.206	33	0,017
N	Administratívne a podporné služby	23.732	3	0,013
I	Ubytovacie a stravovacie služby	24.561	3	0,012
J	Informácie a komunikácia	19.548	2	0,010
F	Stavebníctvo	117.955	11	0,009
A	Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a rybolov	32.369	3	0,009
K	Finančné a poisťovacie činnosti	11.386	1	0,009
M	Odborné, vedecké a technické činnosti	72.420	6	0,008
R	Umenie, zábava a rekreácia	15.484	1	0,006
L	Činnosti v oblasti nehnuteľností	22.463	1	0,004

* v štatistike nie sú zahrnuté obchodné spoločnosti a fyzické osoby živnostníci, ktorí nemali uvedený predmet svojej činnosti kódom SK NACE

Zdroj: Univerzálny register Plus SR, SCB – Slovak Credit Bureau, s.r.o.

Tabuľka č. 3: Poradie krajov podľa podielu vyhlásených konkurzov v roku 2009*

kód kraja	názov kraja	počet subjektov v kraji	počet vyhlásených konkurzov	% podiel na počte subjektov v kraji
8	Košický	81.570	49	0,060
7	Prešovský	97.792	56	0,057
6	Banskobystrický	81.971	33	0,040
1	Bratislavský	149.800	51	0,034
3	Trenčiansky	75.187	25	0,033
5	Žilinský	101.390	32	0,032
2	Trnavský	77.110	22	0,029
4	Nitriansky	88.668	17	0,019

* v štatistike nie sú zahrnuté obchodné spoločnosti a fyzické osoby živnostníci, ktorí nemali uvedené svoje sídlo

Zdroj: Univerzálny register Plus SR, SCB – Slovak Credit Bureau, s.r.o.

Tabuľka č. 4: Poradie krajov podľa podielu vyhlásených konkurzov v 1. Q 2010*

kód kraja	názov kraja	počet subjektov v kraji	počet vyhlásených konkurzov	% podiel na počte subjektov v kraji
5	Žilinský	101.092	19	0,019
7	Prešovský	97.332	17	0,017
3	Trenčiansky	74.820	13	0,017
2	Trnavský	77.098	12	0,016
1	Bratislavský	150.422	21	0,014
8	Košický	81.368	10	0,012
6	Banskobystrický	81.673	7	0,009
4	Nitriansky	88.280	4	0,005

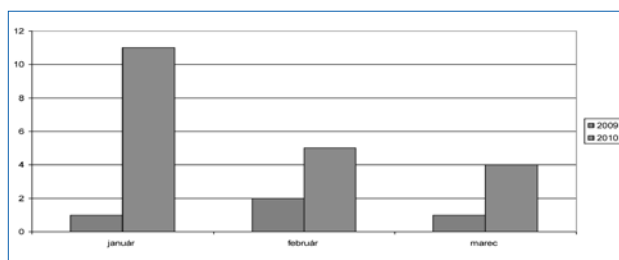
* v štatistike nie sú zahrnuté obchodné spoločnosti a fyzické osoby živnostníci, ktorí nemali uvedené svoje sídlo
Zdroj: Univerzálny register Plus SR, SCB – Slovak Credit Bureau, s.r.o.

zmenilo. Najvyšší počet konkurzov bol vyhlásený v Bratislavskom kraji, avšak podľa ich podielu mu patrí až piate miesto. Nitriansky kraj si udržal pozíciu kraja s najnižším počtom ako aj podielom vyhlásených konkurzov.

Povolené reštrukturalizácie

S rovnakou tendenciou celkového zvýšenia počtu, avšak s podstatne rýchlejšim tempom, sa v porovnaní s vyhlásenými konkurzmi vyvíjal počet povolených reštrukturalizácií. Zaznamenali sme nárast až o 400 % zo 4 povolených reštrukturalizácií v prvých troch mesiacoch roku 2009 na 20 v prvých troch mesiacoch roku 2010.

Graf č. 4: Počet povolených reštrukturalizácií za prvé tri mesiace roku 2009 a 2010

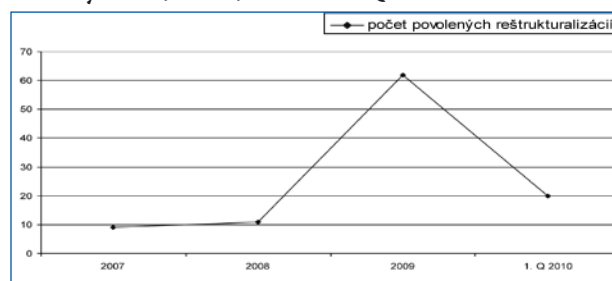
Zdroj: Univerzálny register Plus SR, SCB – Slovak Credit Bureau, s.r.o.

Rovnako ako pri vyhlásených konkurzoch vývoj signalizuje pokračovanie situácie z roku 2009, kedy bolo za celý rok 62 povolených reštrukturalizácií, čo v porovnaní s rokom 2008 s 11 povolenými reštrukturalizáciami predstavovalo nárast o 463,6%.

Napriek celkovému nárastu počtu povolených reštrukturalizácií v roku 2009 boli dynamika v zmenách ich počtu a tendencia vývoja (medzimesačné

nárasty striedali poklesy) medzi jednotlivými mesiacmi rozdielne. V roku 2009 bolo takmer 2,5 násobne viac povolených reštrukturalizácií v druhom polroku - 44, oproti 18 povoleným reštrukturalizáciám v prvých šiestich mesiacoch roku, pričom najväčší počet (11) sme zaznamenali v mesiaci august. Tento najvyšší mesačný počet povolených reštrukturalizácií nebol v prvých troch mesiacoch roku 2010 prekročený (rovnaký bol v januári). Hoci v prvých troch mesiacoch roku 2010 počet povolených reštrukturalizácií medzimesačne klesal, celkovo bol vyšší ako ich počet za celý rok 2007, resp. 2008 a rovnaký ako ich počet za obidva roky spolu.

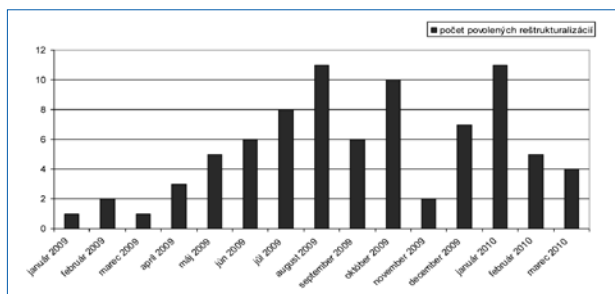
Graf č. 5: Počet povolených reštrukturalizácií za roky 2007, 2008, 2009 a 1. Q 2010

Zdroj: Univerzálny register Plus SR, SCB – Slovak Credit Bureau, s.r.o.

Ani zvýšenie počtu povolených reštrukturalizácií nič nemení na skutočnosti, že sa ako alternatíva konkurzov využívajú v relatívne malej miere. Vzhľadom na náročnosť úkonov súvisiacich s procesom reštrukturalizácie ako aj vzhľadom na vývoj v 1. Q 2010 nepredpokladáme zachovanie rovnakého rozloženia počtu povolených reštrukturalizácií v roku 2010 ako v roku 2009. Odhadujeme, že počet povolených reštrukturalizácií sa bude v roku 2010 pohybovať okolo čísla 100.

Graf č. 6: Počet povolených reštrukturalizácií v jednotlivých mesiacoch roku 2009 a 1. Q 2010

Zdroj: Univerzálny register Plus SR, SCB – Slovak Credit Bureau, s.r.o.

Rovnako ako v prípade vyhlásených konkurzov z analýzy vyplýva, že dôsledky krízy sa prejavili v jednotlivých sekciách rozdielne čo sa týka tak počtu ako aj podielu počtu povolených reštrukturalizácií k počtu subjektov s rovnakým predmetom činnosti.

V tabuľke č. 5 uvádzame poradie jednotlivých sekcií za rok 2009, ktoré sú opätovne zoradené zostupne od sekcie s najväčším podielom povolených reštrukturalizácií po sekciu s najmenším podielom. Najvyšší počet a zároveň podiel povolených reštrukturalizácií sme zaznamenali v sekcii priemyselná výroba. Rovnako ako pri podiele vyhlásených konkurzov sa sekcia doprava a skladovanie umiestnila na druhej pozícii. Výrazné rozdiely medzi vyhlásenými konkurzmi a povolenými reštrukturalizáciami sú v sekciách vzdelávanie a ťažba a dobývanie. V sekcii s tretím najvyšším podielom povolených reštrukturalizácií – vzdelávanie, nebol v roku 2009 vyhlásený konkurz ani na jeden subjekt. V sekcii s najvyšším podielom vyhlásených konkurzov – ťaž-

ba a dobývanie, nebola v roku 2009 povolená ani jedna reštrukturalizácia.

V nasledovných jedenástich sekciách nebola v roku 2009 povolená reštrukturalizácia ani jedného subjektu: poľnohospodárstvo, poľovníctvo a rybolov (sekcia A); ťažba a dobývanie (sekcia B); dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (sekcia D); dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov (sekcia E); informácie a komunikácia (sekcia J); finančné a poisťovacie činnosti (sekcia K); verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (sekcia O); zdravotníctvo a sociálna pomoc (sekcia Q); umenie, zábava a rekreácia (sekcia R); činnosti domácností ako zamestnávateľov; nediferencované činnosti v domácnostiach produkujúce tovary a služby na vlastné použitie (sekcia T); činnosti extrateritoriálnych organizácií a združení (sekcia U).

V prvých troch mesiacoch roku 2010 sa poradie sekcií s výnimkou doprava a skladovania ako aj činnosti v oblasti nehnuteľností zmenilo. Údaje za 1. Q 2010 sú uvedené v tabuľke č. 6, pričom v sekciách ktoré v tabuľke absentujú (14 sekcií) nebola povolená žiadna reštrukturalizácia. Prvá sekcia v počte povolených reštrukturalizácií – veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov bola podľa ich podielu až predposledná zo siedmich sekcií, v ktorých bola povolená reštrukturalizácia aspoň jedného subjektu. Sekciou s najvyšším podielom bolo poľnohospodárstvo, poľovníctvo a rybolov, pričom v roku 2009 nebola v tejto sekcii povolená ani jedna reštrukturalizácia. Sekcia doprava a skladovanie sa tak ako v roku 2009 opätovne umiestnila na druhej pozícii.

Tabuľka č. 5: Poradie sekcií podľa podielu povolených reštrukturalizácií v roku 2009*

kód sekcie	názov sekcie	počet subjektov v sekcii	počet povolených reštrukturalizácií	% podiel na počte subjektov v sekcii
C	Priemyselná výroba	95.250	27	0,028
H	Doprava a skladovanie	23.812	6	0,025
P	Vzdelávanie	10.664	2	0,019
L	Činnosti v oblasti nehnuteľností	22.309	3	0,013
G	Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	193.395	12	0,006
F	Stavebníctvo	118.610	6	0,005
N	Administratívne a podporné služby	23.414	1	0,004
S	Ostatné činnosti	48.756	2	0,004
I	Ubytovacie a stravovacie služby	24.741	1	0,004
M	Odborné, vedecké a technické činnosti	71.937	2	0,003

* v štatistike nie sú zahrnuté obchodné spoločnosti a fyzické osoby živnostníci, ktorí nemali uvedený predmet svojej činnosti kódom SK NACE

Zdroj: Univerzálny register Plus SR, SCB – Slovak Credit Bureau, s.r.o.

Tabuľka č. 6: Poradie sekcií podľa podielu povolených reštrukturalizácií v 1. Q 2010*

kód sekcie	názov sekcie	počet subjektov v sekcii	počet povolených reštrukturalizácií	% podiel na počte subjektov v sekcii
A	Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a rybolov	32.369	4	0,012
H	Doprava a skladovanie	23.830	2	0,008
R	Umenie, zábava a rekreácia	15.484	1	0,006
L	Činnosti v oblasti nehnuteľností	22.463	1	0,004
C	Priemyselná výroba	94.431	4	0,004
G	Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	192.206	6	0,003
F	Stavebníctvo	117.955	2	0,002

* v štatistike nie sú zahrnuté obchodné spoločnosti a fyzické osoby živnostníci, ktorí nemali uvedený predmet svojej činnosti kódom SK NACE

Zdroj: Univerzálny register Plus SR, SCB – Slovak Credit Bureau, s.r.o.

Tabuľka č. 7: Poradie krajov podľa podielu povolených reštrukturalizácií v roku 2009*

kód kraja	názov kraja	počet subjektov v kraji	počet povolených reštrukturalizácií	% podiel na počte subjektov v kraji
3	Trenčiansky	75.187	18	0,024
6	Banskobystrický	81.971	17	0,021
7	Prešovský	97.792	9	0,009
5	Žilinský	101.390	6	0,006
1	Bratislavský	149.800	6	0,004
8	Košický	81.570	3	0,004
4	Nitriansky	88.668	2	0,002
2	Trnavský	77.110	1	0,001

* v štatistike nie sú zahrnuté obchodné spoločnosti a fyzické osoby živnostníci, ktorí nemali uvedené svoje sídlo

Zdroj: Univerzálny register Plus SR, SCB – Slovak Credit Bureau, s.r.o.

Tabuľka č. 8: Poradie krajov podľa podielu povolených reštrukturalizácií v 1. Q 2010*

kód kraja	názov kraja	počet subjektov v kraji	počet povolených reštrukturalizácií	% podiel na počte subjektov v kraji
6	Banskobystrický	81.673	8	0,010
4	Nitriansky	88.280	4	0,005
3	Trenčiansky	74.820	3	0,004
1	Bratislavský	150.422	4	0,003
7	Prešovský	97.332	1	0,001

* v štatistike nie sú zahrnuté obchodné spoločnosti a fyzické osoby živnostníci, ktorí nemali uvedené svoje sídlo

Zdroj: Univerzálny register Plus SR, SCB – Slovak Credit Bureau, s.r.o.

Rovnako ako v prípade vyhlásených konkurzov aj v oblasti povolených reštrukturalizácií sme zaznamenali regionálne rozdiely v ich počte ako aj v podiele počtu povolených reštrukturalizácií k počtu subjektov, realizujúcich svoju podnikateľskú činnosť v danom regióne.

V tabuľke č. 7 uvádzame poradie krajov za rok 2009 zostupne podľa podielu povolených reštrukturalizácií od kraja s najvyšším podielom po kraj s najnižším podielom. Prvé dve pozície zabrali kraje, v ktorých boli súčasne počet ako aj podiel povolených reštrukturalizácií najvyššie. Najnižší počet ako

aj podiel povolených reštrukturalizácií bol v Trnavskom kraji. Ani jeden z krajov nezaujal v roku 2009 v ich poradí rovnakú pozíciu, akú mal v podiele vyhlásených konkurzov.

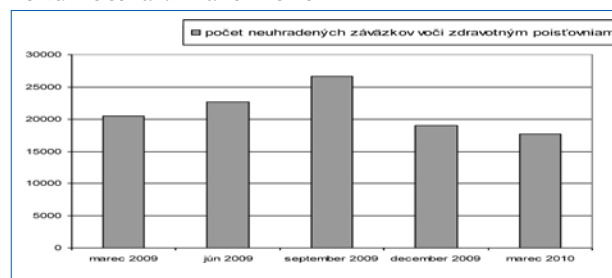
Z porovnania tabuliek č. 7 a 8 vyplýva, že v 1. Q roku 2010 sa poradie všetkých krajov podľa podielu povolených reštrukturalizácií v porovnaní s rokom 2009 zmenilo, pričom v troch krajoch (kódy kraja 2, 5, 8) nebola povolená žiadna reštrukturalizácia. Súčasne najväčší počet ako aj podiel povolených reštrukturalizácií sme zaznamenali v Banskobystrickom kraji.

Neuhradené záväzky

Negatívny vývoj oproti roku 2008 sme zaznamenali v posledných mesiacoch jednotlivých kvartálov roku 2009 (s výnimkou decembra) aj v počte záväzkov neuhradených v zákonom stanovenej lehote voči zdravotným poisťovňam (ZP). Napriek ich nižšiemu počtu v decembri 2009 a v marci 2010 očakávame na začiatku 2. Q ich nárast. Zdravotné poisťovne by mali do zoznamu dlžníkov okrem subjektov, ktoré nezaplatili poisťné za tri mesiace v kalendárnom roku, zahrnúť aj tých platiteľov poisťného, ktorí mali k 1. 4. 2010 nedoplatok na poisťnom.

Počet neuhradených záväzkov medzi jednotlivými mesiacmi, ako aj medzi poslednými mesiacmi jednotlivých kvartálov roku 2009 a marcom 2010 sa vyvíjal s rozdielnou dynamikou a tendenciou vývoja. Najvyšší počet neuhradených záväzkov sme zaznamenali v auguste 2009 (28 020) a najnižší v marci 2010 (17 705), pričom rozdiel medzi nimi predstavoval 10 315 neuhradených záväzkov.

Graf č. 7: Počet neuhradených záväzkov voči ZP v posledných mesiacoch jednotlivých kvartálov roku 2009 a v marci 2010

Zdroj: Univerzálny register Plus SR, SCB – Slovak Credit Bureau, s.r.o.

Tak ako sa dôsledky krízy s rozdielnou intenzitou prejavili v počtoch a podieloch vyhlásených konkurzov a povolených reštrukturalizácií v rámci jednotlivých odvetví, sa rozdielne prejavili aj v počte a podiele počtu neuhradených záväzkov voči ZP k počtu subjektov s rovnakým predmetom činnosti. V ta-

Tabuľka č. 9: Poradie sekcií podľa podielu neuhradených záväzkov (NZ) voči ZP v posledných mesiacoch jednotlivých kvartálov roku 2009 a v marci 2010*

kód sekcie	názov sekcie	poradie v 3. M 2009	poradie v 6. M 2009	poradie v 9. M 2009	poradie v 12. M 2009	poradie v 3. M 2010
A	Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a rybolov	10	9	9	13	14
B	Ťažba dobývanie	1	1	1	2	1
C	Priemyselná výroba	5	5	5	6	8
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	7	8	8	9	13
E	Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	9	7	6	7	5
F	Stavebníctvo	11	11	10	11	10
G	Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	6	6	7	8	7
H	Doprava a skladovanie	3	3	3	3	4
I	Ubytovacie a stravovacie služby	2	2	2	1	2
J	Informácie a komunikácia	13	10	11	10	9
K	Finančné a poisťovacie činnosti	20	20	20	20	19
L	Činnosti v oblasti nehnuteľností	14	13	13	14	12
M	Odborné, vedecké a technické činnosti	12	12	12	12	11
N	Administratívne a podporné služby	4	4	4	5	6
O	Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	15	15	14	16	16
P	Vzdelávanie	16	16	16	15	15
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	17	18	18	19	20
R	Umenie, zábava a rekreácia	18	17	17	17	17
S	Ostatné činnosti	19	19	19	18	18
T	Činnosti domácností ako zamestnávateľov; nediferencované činnosti v domácnostiach produkujúce tovary a služby na vlastné použitie	bez NZ	bez NZ	bez NZ	bez NZ	bez NZ
U	Činnosti extrateritoriálnych organizácií a združení	8	14	15	4	3

* v štatistike nie sú zahrnuté obchodné spoločnosti a fyzické osoby živnostníci, ktorí nemali uvedený predmet svojej činnosti kódom SK NACE

Zdroj: Univerzálny register Plus SR, SCB – Slovak Credit Bureau, s.r.o.

bulke č. 9 uvádzame výsledné poradie jednotlivých sekcií v poslednom mesiaci každého kvartálu roku 2009 a v marci 2010. Sekcie boli v každom kvartáli zoradované zostupne od sekcie s najvyšším podielom neuhradených záväzkov (poradie 1) po sekciu s najnižším podielom (poradie 20).

Najvyšší podiel neuhradených záväzkov voči ZP (rovnako ako v podiele vyhlásených konkurzov) sme zaznamenali v sekcii ťažba a dobývanie. V poradí druhá sekcia - ubytovacie a stravovacie služby patrila v podiele vyhlásených konkurzov k sekciami s nižším podielom a v poradí tretia sekcia - doprava a skladovanie vykázala nepriaznivú situáciu v oboch oblastiach. V šiestich sekciách (A, D, E, J, Q, U) sme zaznamenali významnejšie zmeny medzi porovnávanými obdobiami, ktoré sa týkali buď výraznejších rozdielov medzi pozíciami v jednotlivých obdobiach (sekcia A, D, E, J, U), alebo počtu zmien pozícií medzi jednotlivými obdobiami (sekcia Q).

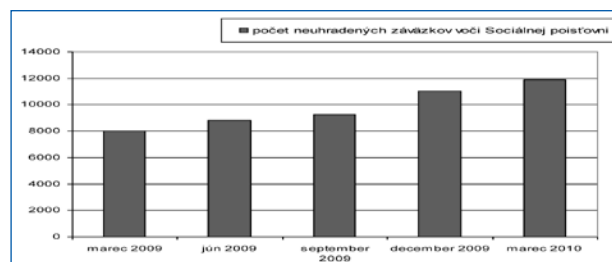
Rozdiely medzi jednotlivými sekciami boli sprevádzané aj rozdielmi v počte a podiele počtu neuhradených záväzkov voči ZP k počtu subjektov realizujúcich svoju podnikateľskú činnosť v danom regióne. V tabuľke č. 10 uvádzame výsledné poradie jednotlivých krajov v poslednom mesiaci každého kvartálu roku 2009 a v marci 2010. Kraje boli v každom kvartáli zoradované zostupne od kraja s najvyšším podielom neuhradených záväzkov (poradie 1) po kraj s najnižším podielom (poradie 8).

Prekvapivo v priemere tretí kraj v poradí s najvyšším podielom neuhradených záväzkov voči ZP je Nitriansky kraj, ktorý mal najlepšiu pozíciu v podiele vyhlásených konkurzov (tak v roku 2009 ako aj v 1. Q 2010) a v povolených reštrukturalizáciách (okrem 1. Q roku 2010 kedy bol predposledný). Rovnako

v priemere najlepší kraj v podiele neuhradených záväzkov voči ZP - Prešovský kraj, bol čo sa týka podielu vyhlásených konkurzov v poradí druhým krajom s najvyšším podielom.

Zhoršenie situácie v porovnaní s rokom 2008 sme zaznamenali v jednotlivých kvartáloch roku 2009 a v prvom kvartáli roku 2010 aj v úhrade záväzkov voči Sociálnej poisťovni (SP). Na rozdiel od vyhlásených konkurzov, povolených reštrukturalizácií a neuhradených záväzkov voči ZP, majú neuhradené záväzky voči SP v celom analyzovanom období rastúcu tendenciu vývoja s výraznejšou dynamikou nárastu v poslednom kvartáli roku 2009.

Graf č. 8: Počet neuhradených záväzkov voči SP v jednotlivých kvartáloch roku 2009 a 1. Q 2010

Zdroj: Univerzálny register Plus SR, SCB – Slovak Credit Bureau, s.r.o.

Predpokladáme, že nepriaznivá situácia v počte neuhradených záväzkov voči SP nedosiahla hraničnú úroveň a na základe prechádzajúceho vývoja očakávame ich ďalší nárast.

V jednotlivých sekciách sme opätovne zaznamenali rozdiely v počtoch a podieloch počtu neuhradených záväzkov voči SP k počtu subjektov s rovnakým predmetom činnosti. V tabuľke č. 11 uvádzame vý-

Tabuľka č. 10: Poradie krajov podľa podielu neuhradených záväzkov (NZ) voči ZP na konci jednotlivých kvartálov roku 2009 a na konci prvého kvartálu roku 2010*

kód kraja	názov kraja	poradie v 3. M 2009	poradie v 6. M 2009	poradie v 9. M 2009	poradie v 12. M 2009	poradie v 3. M 2010
1	Bratislavský	6	6	6	7	6
2	Trnavský	7	7	7	5	4
3	Trenčiansky	1	1	3	1	2
4	Nitriansky	2	2	4	2	5
5	Žilinský	8	5	5	6	8
6	Banskobystrický	3	3	2	3	1
7	Prešovský	5	8	8	8	7
8	Košický	4	4	1	4	3

* v štatistike nie sú zahrnuté obchodné spoločnosti a fyzické osoby živnostníci, ktorí nemali uvedené svoje sídlo
Zdroj: Univerzálny register Plus SR, SCB – Slovak Credit Bureau, s.r.o.

Tabuľka č. 11: Poradie sekcií podľa podielu neuhradených záväzkov (NZ) voči SP v jednotlivých kvartáloch roku 2009 a v prvom kvartáli roku 2010*

kód sekcie	názov sekcie	poradie v 1. Q 2009	poradie v 2. Q 2009	poradie v 3. Q 2009	poradie v 4. Q 2009	poradie v 1. Q 2010
A	Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a rybolov	8	9	8	7	7
B	Ťažba dobývanie	1	1	1	1	1
C	Priemyselná výroba	2	2	2	2	3
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	3	3	7	9	14
E	Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	7	6	6	5	5
F	Stavebníctvo	10	11	10	10	9
G	Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	9	10	9	8	8
H	Doprava a skladovanie	6	7	5	4	4
I	Ubytovacie a stravovacie služby	5	5	3	3	2
J	Informácie a komunikácia	11	12	11	11	10
K	Finančné a poisťovacie činnosti	19	20	19	19	19
L	Činnosti v oblasti nehnuteľností	13	14	13	14	13
M	Odborné, vedecké a technické činnosti	12	13	12	12	11
N	Administratívne a podporné služby	4	4	4	6	6
O	Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	17	18	15	15	15
P	Vzdelávanie	16	17	17	17	17
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	15	16	16	16	16
R	Umenie, zábava a rekreácia	14	15	14	13	12
S	Ostatné činnosti	18	19	18	18	18
T	Činnosti domácností ako zamestnávateľov; nediferencované činnosti v domácnostiach produkujúce tovary a služby na vlastné použitie	bez NZ	bez NZ	bez NZ	bez NZ	bez NZ
U	Činnosti extrateritoriálnych organizácií a združení	bez NZ	8	bez NZ	bez NZ	bez NZ

* v štatistike nie sú zahrnuté obchodné spoločnosti a fyzické osoby živnostníci, ktorí nemali uvedený predmet svojej činnosti kódom SK NACE

Zdroj: Univerzálny register Plus SR, SCB – Slovak Credit Bureau, s.r.o.

sledné poradie jednotlivých sekcií za jednotlivé kvartály roku 2009 a prvý kvartál roku 2010. Sekcie boli v každom kvartáli zoradované zostupne od sekcie s najvyšším podielom neuhradených záväzkov (poradie 1) po sekciu s najnižším podielom (poradie 19, resp. v 2. Q roku 2009 poradie 20).

Najvyšší podiel neuhradených záväzkov voči SP (rovnako ako v podiele vyhlásených konkurzov a neuhradených záväzkov voči ZP) sme zaznamenali v sekcii ťažba a dobývanie. V troch sekciách (H, R, D) sme zaznamenali významnejšie zmeny medzi porovnávanými obdobiami, ktoré sa týkali buď vý-

Tabuľka č. 12: Poradie krajov podľa podielu neuhradených záväzkov (NZ) voči SP v jednotlivých kvartáloch roku 2009 a v prvom kvartáli roku 2010*

kód kraja	názov kraja	poradie v 1. Q 2009	poradie v 2. Q 2009	poradie v 3. Q 2009	poradie v 4. Q 2009	poradie v 1. Q 2010
1	Bratislavský	2	1	1	2	2
2	Trnavský	6	7	7	7	6
3	Trenčiansky	4	5	4	4	4
4	Nitriansky	5	6	6	5	5
5	Žilinský	8	8	8	8	8
6	Banskobystrický	3	3	3	3	3
7	Prešovský	7	4	5	6	7
8	Košický	1	2	2	1	1

* v štatistike nie sú zahrnuté obchodné spoločnosti a fyzické osoby živnostníci, ktorí nemali uvedené svoje sídlo
Zdroj: Univerzálny register Plus SR, SCB – Slovak Credit Bureau, s.r.o.

raznejších rozdielov medzi pozíciami v jednotlivých obdobiach (sekcia D), alebo počtu zmien pozícií medzi jednotlivými obdobiami (sekcia H, R).

Na rozdiel od poradia krajov podľa podielu neuhradených záväzkov voči ZP sa na pozíciách s najvyšším podielom neuhradených záväzkov voči SP ocitli Košický kraj (ktorý mal zároveň najvyšší podiel vyhlásených konkurzov v roku 2009) a Bratislavský kraj.

Záver

Z analýzy vyplýva, že najhoršia situácia vo všetkých sledovaných oblastiach bola v sekcii ťažba a dobývanie. Mala najvyšší podiel vyhlásených konkurzov a neuhradených záväzkov tak voči zdravotným poisťovniam ako aj voči Sociálnej poisťovni, rovnako v roku 2009 ako aj v prvom kvartáli 2010. V tejto sekcii zároveň nebola povolená ani jedna reštrukturalizácia. Druhou problematickou sekciov v podiele vyhlásených konkurzov a povolených reštrukturalizácií v analyzovanom období bola doprava a skladovanie (tretia v podiele neuhradených záväzkov voči zdravotným poisťovniam a piata v podiele neuhradených záväzkov voči Sociálnej poisťovni). Tretou problematickou sekciov bola priemyselná výroba, ktorá v jednotlivých sledovaných oblastiach vykazovala rozdielne pozície. Najvyšší podiel mala v povolených reštrukturalizáciách v roku 2009 (piata bola v prvom kvartáli 2010). Druhý najvyšší po-

diel vykazovala v neuhradených záväzkoch voči Sociálnej poisťovni, tretí najvyšší podiel mala vo vyhlásených konkurzoch v roku 2009 (prvá bola v prvom kvartáli 2010). Piaty najvyšší podiel vykazovala v neuhradených záväzkoch voči zdravotným poisťovniam.

Výraznejšie rozdiely v pozíciách v rámci sledovaných oblastí sme zaznamenali medzi krajmi. Najväčšie problémy vykazoval okrem podielu povolených reštrukturalizácií Košický kraj, ktorý mal najvyšší podiel vyhlásených konkurzov v roku 2009 (v prvom kvartáli 2010 bol šiesty) a neuhradených záväzkov voči Sociálnej poisťovni. Štvrtý najvyšší podiel mal v neuhradených záväzkoch voči zdravotným poisťovniam a šiesty bol za rok 2009 v povolených reštrukturalizáciách. Najmenšie problémy vykazoval v podiele vyhlásených konkurzov a povolených reštrukturalizácií (okrem prvého kvartálu 2010) Nitriansky kraj, na druhej strane, čo sa týka podielu neuhradených záväzkov voči zdravotným poisťovniam, mal tretí najvyšší podiel, voči Sociálnej poisťovni bol piaty.

*autorkou článku je Ing. Jana Marková,
hlavná analytička SCB – Slovak Credit Bureau, s.r.o.*

Informácia z riadneho valného zhromaždenia SAF

Dňa 14. Apríla 2010 sa v budove Auly partnerskej Ekonomickej univerzity v Bratislave konalo riadne valné zhromaždenie SAF. Na jeho úvod sa konala prednáška *doc. RNDr. Viliama Páleníka, PhD., vedeckého pracovníka SAV* na tému *Podnikateľské prostredie a súkromné investície na Slovensku*, ktorá vyvolala u prítomných živú odbornú diskusiu.

Rokováciu časť riadneho valného zhromaždenia otvoril z poverenia Správnej rady viceprezident SAF *Ing. Miroslav Galamboš*, ktorý ďalej pôsobil ako predseda valného zhromaždenia. Zúčastnených bolo 32 zástupcov členských spoločností, fyzických osôb a pozvaných hostí.

Prezident SAF *Ing. Andrej Révay* prezentoval prítomným Správu o činnosti asociácie za rok 2009 a zámery SAF na rok 2010. Vyzdvihol úspešné stretnutie finančníkov v Studenom v januári 2010 a tiež stálu aktivitu SAF – vydávanie časopisu Finančný manažér, do ktorého sa na zmluvnej báze zapojila aj Stredoeurópska asociácia správy a riadenia spoločností CEEGA. Oboznámil členskú základňu s výsledkami spolupráce s medzinárodnými organizáciami IGTA a EACT. Stručne informoval o konaných seminároch a legislatívnych aktivitách SAF, o spolupráci s MF SR a NR SR.

Prítomní schválili Správu o hospodárení SAF za rok 2009 a návrh rozpočtu na r. 2010, Správu revíznej komisie SAF, Plán akcií na rok 2010 vrátane usporiadania 8. ročníka konferencie SAF, a to

v dňoch 13. a 14. októbra 2010. Vyvrcholením celoročnej aktivity bol 7. ročník konferencie SAF Finančné riadenie podnikov.

V súvislosti s ukončením volebného obdobia Správnej rady VZ pre ďalšie funkčné obdobie zvolilo Správnu radu v zložení: *Andrej Révay - prezident, Miroslav Galamboš - viceprezident, Viera Bakošová - viceprezident, Roman Dvorčák, Jana Šnircová, Miroslav Bielčík, Eudovít Vitárius*

V súvislosti s ukončením pôsobnosti prof. Karola Zalaia v Rade starších VZ za nového člena Rady starších zvolilo prof. Boženu Hrvoľovú. Prof. Karolovi Zalaiovi valné zhromaždenie vyjadrilo vďaku za jeho dlhoročné pôsobenie a osobný prínos do činnosti SAF.

Rada starších v budúcom období bude pôsobiť v zložení: *Elena Trenčianska - predsedníčka, Karol Vlachynský, Dušan Durmis, František Sieklik, Božena Hrvoľová*

V diskusii vystúpili členovia SAF *Ing. Požgay, Doc. Hozlár, Ing. Révay, Ing. Mészasošová, prof. Hrvoľová, Ing. Zelmanová* a tiež hostia - rektor EU *prof. Sivák, Ing. Tibenský* za ALS, *doc. Páleník, prof. Kabát*.

Eduard Hozlár, tajomník SAF

Vzdelávanie finančníkov – zmeny v štúdiu AMCT Diploma

V záujme neustáleho zlepšovania vzdelávania finančníkov predstavuje britská ACT zmenu v osnovách štúdia AMCT Diploma. Zmena sa týka prvej úrovne štúdia, kde súčasný model Foundation papers pozostávajúci zo štyroch základných predmetov (ekonómia, dane, právo a účtovníctvo) bude nahradený Certifikátom zo základov podnikových financií (Certificate in Financial Fundamentals for Business – CertFin). Štúdium certifikátu bude prvýkrát otvorené v októbri 2010 s prvým termínom skúšky v apríli 2011.¹

Prečo ACT robí túto zmenu?

ACT neustále sleduje a prehodnocuje ponúkané vzdelávanie, aby čo najlepšie vyhovovalo súčasným potrebám finančníkov. Kľúčovým bodom bolo naštartovanie procesu certifikácie štúdia AMCT Diploma, kde jednotlivé okruhy štúdia druhej a tretej úrovne boli postupne transformované na samostatné certifikáty. Proces certifikácie začal pred niekoľkými rokmi a jeho záverečnou fázou je certifikácia prvej úrovne AMCT, t.j. nahradenie štyroch Foundation papers samostatným certifikátom.

Podľa ACT bola zdrojom inšpirácie pre osnovy CertFin aj spätná väzba od študentov, ktorí síce uznávali dôležitosť poznatkov z oblasti ekonomie, dani, práva a účtovníctva, ale navrhovali zefektívniť formu a rozsah štúdia, aby zodpovedali skutočným potrebám praxe.

ACT v spolupráci s treasury odborníkmi z praxe i akademickej obce prehodnotila osnovy prvej úrovne štúdia. Výsledkom je nový CertFin, ktorý je zameraný na sprostredkovanie kľúčových poznatkov potrebných pre pracovníkov treasury v medzinárodnom meradle.

Najväčším prínosom a určite potešením pre študentov je zredukované študijných materiálov. Jednotlivé moduly CertFin sa budú viac orientovať na základné poznatky a princípy platné a využiteľné

v medzinárodnom kontexte. To so sebou prináša zníženie času potrebného na štúdium. Príprava na štyri skúšky Foundation papers si vyžadovala 400 až 420 hodín. Nový CertFin vychádza na 200 hodín štúdia.

Zúženie študijného rozsahu je najviditeľnejšie pri predmetoch právo a dane, ktorých osnovy boli predovšetkým zamerané na britský právny a daňový systém, a preto z pohľadu zahraničných študentov bolo využitie týchto poznatkov v praxi ich domovských krajín značne obmedzené.

Detailnejší prehľad osnov CertFin, ktorý je zverejnený na stránkach ACT, demonštruje ciele zameranie na oboznámenie študentov so základnými princípmi, s ktorými sa finančníci na celom svete stretávajú v každodennej práci.

CertFin je z uvedeného dôvodu dobrá správa aj pre slovenských študentov (vrátane mňa) a potenciálnych záujemcov, pretože vďaka orientácii na hlavné princípy a koncepty bude prvá úroveň AMCT Diploma z pohľadu praktickej aplikácie poznatkov v regióne strednej Európy oveľa atraktívnejšia.

Zároveň ACT zvolila flexibilnejší prístup i k udeľovaniu výnimiek pre absolvovanie prvej úrovne. Najmä kvalifikovaní účtovníci, ktorí získali svoju kvalifikáciu mimo UK, môžu získať výnimku a prvá úroveň AMCT Diploma im môže byť automaticky započítaná ako absolvovaná.

Uvedené zmeny sú odrazom flexibilného prístupu ACT k ponuke finančného vzdelávania a myslím, že prispejú k zvýšeniu atraktívnosti AMCT kvalifikácie najmä medzi zahraničnými študentmi.

*Autorkou článku je
Ing. Jana Ostrovská členka SAF*

¹ Pre súčasných študentov prvej úrovne AMCT Diploma to znamená, že Foundation papers budú posledný krát skúšané v októbri 2010 a podľa nových osnov si dokončia len chýbajúce predmety.

ENGLISH SUMMARY

On the last page we offer English summaries of all papers presented in the current issue of our quarterly journal.

EDITORIAL

Editorial note is prepared by Mr. Jozef Knížať who is speaking with the president of SAF Mr. Andrej Révay. He discusses current problems of economic crisis and what this crisis brought and took away for corporate treasurers.

INTERVIEW

In the interview Mr. Jozef Knížať speaks with Mrs. Eva Kramáriková, CFO in Sauer-Danfoss company. She was elected as a financial manager of the year and the focus of the interview is this acknowledgment.

PROFESSIONAL AND THEORETICAL TOPICS

Martin PETER

CORPORATE GOVERNANCE DECLARATION

Marek RADVANSKÝ – Soňa SLOBODNÍKOVÁ

MEDIUM-TERM PROGNOSIS OF SLOVAK ECONOMY DEVELOPMENT FOR THE YEARS 2010 – 2015

Milan NĚMEČEK

MANAGING PRODUCT QUALITY AND RELIABILITY

Terézia VYSOCKÁ – Katarína ČULKOVÁ – Adriana CSIKÓSOVÁ

FUNDING IN EUROPEAN CORPORATIONS

Jana MARKOVÁ

INCREASE OF OVERDUE DEBTS AND BANKRUPTCIES CONTINUES IN FIRST QUARTER OF THIS YEAR

ASSOCIATION PAGES

In the association pages we offer:

- information from regular annual meeting of SAF
- education of treasurers – changes in AMCT diploma studies

Riešenia pre rýchle
a správne rozhodnutia

optimalizácia procesov • business intelligence • riadenie kvality • data mining • analýza dát

STATISTICA™

Čo vám naše riešenia prinesú?

- Preukázateľné finančné zisky a úspory nákladov
(napr. cielené marketingové kampane a presnejšie skórovanie zákazníkov na základe využitia data miningových metód)
- Možnosť predikcie udalostí, ďalšieho vývoja a zvolenie správnej stratégie pomocou prediktívnych metód
- Získanie doteraz neznámych informácií z dát prostredníctvom data miningu
- Možnosť získavania dát z rôznych databázových zdrojov technológiami ETL, IDP
- Úsporu času pri analyzovaní dát v užívateľsky príjemnom prostredí
- Profesionálnu vizualizáciu výsledkov analýz skrz najpokročilejšie grafické výstupy na trhu
- Jednoduchú tvorbu reportov a export do MS Office, PDF, HTML

Riešenia:

- **CROSS-SELLING & UP-SELLING**
- **Modely správania sa zákazníkov**
- **Fraud risk management**
- **Churn management**
- **Segmentácia trhu**
- **Optimalizácie**
- **Predikcie**
- **Scoring**

Vydavateľ a adresa redakcie

SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA PODNIKOVÝCH FINANČNÍKOV

Radničné námestie 4, 821 05 Bratislava

Tel: +421- 2 - 4363 5667

Fax: +421- 2 - 4363 5668

E-mail: kancelaria@asocfn.sk

Internetová stránka: www.asocfn.sk